

Wstęp

Do projektu zostały zaproszone samorządy powiatowe:

kwidziński, tczewski, gdański ziemski, kartuski oraz gminy Miasto Pruszcz Gdański i Gmina Wiejska Pruszcz Gdański.

Z każdym z samorządów zostały zaplanowane spotkania, których celem była diagnoza potrzeb w zakresie integracji nowych mieszkańców, dostosowania usług do specjalnych potrzeb imigrantów, prezentacja zadań zaplanowanych w projekcie oraz rekrutacja osób do poszczególnych działań.

Projekt rozpoczął się w trakcie chaosu związanego z epidemią. Początkowo obostrzenia były wprowadzane w podziale na trzy strefy: zieloną, żółtą, czerwoną. O zmianie strefy samorządy dowiadywały się z dnia na dzień, w tym samym czasie organizowały powrót szkół do nauczania stacjonarnego i zawieszały zajęcia ze względu na zakażenia w szkołach.

Te problemy wymusiły przełożenie priorytetów samorządów lokalnych na zarządzanie kryzysowe a nie planowanie strategiczne.

Trudnością było umówienie się na spotkania otwierające i zebranie wywiadów dotyczących imigracji.

Powiat Kwidziński

Podmioty uczestniczące:

Starostwo Powiatowe, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Szkoła Podstawowa nr 6, Powiatowy Urząd Pracy.

Współpraca zawiązała się w 2018 roku, w trakcie realizacji projektu 3 kroki do integracji na Pomorzu.

Działania prowadzone na rzecz imigrantów na terenie Powiatu:

- Punkt informacyjno-doradczy,
- Kursy języka polskiego,
- Wsparcie psychologiczne,
- Wsparcie prawne,
- Wsparcie dla dzieci w szkołach (zajęcia wyrównawcze, dodatkowe lekcje języka polskiego),
- Warsztaty dla rodziców dzieci z doświadczeniem migracyjnym,
- Spotkania adaptacyjne,
- Intensywne kursy wakacyjne języka polskiego dla dzieci.
- Wsparcie informacyjne dla pracodawców prowadzone przez PUP.

Poziom kompetencji międzykulturowych: między akceptacją a integracją.

Zrozumienie potrzeb imigrantów.

Duża wiedza na temat sytuacji migracyjnej i związanych z nimi wyzwań.

Podejmowane działania projektowe, akcyjne, inspirowane z zewnątrz.

Motywacja do wypracowania rozwiązań systemowych i wprowadzenia zmian na poziomie zarządzającym i wykonawczym.

Powiat Gdański

Działania prowadzone na rzecz imigrantów na terenie Powiatu przez CWII:

- Punkt informacyjno-doradczy,
- Kursy języka polskiego,
- Wsparcie psychologiczne,
- Wsparcie prawne,
- Wsparcie dla dzieci w szkołach (zajęcia wyrównawcze, dodatkowe lekcje języka polskiego),
- Warsztaty dla rodziców dzieci z doświadczeniem migracyjnym,
- Spotkania adaptacyjne.

Gmina Wiejska Pruszcz Gdański stworzyła system wsparcia dla szkół uzupełniający finansowanie w ramach subwencji oświatowej zajęć dla dzieci z doświadczeniem migracyjnym. Gmina finansuje nauczycielom studia podyplomowe z zakresu nauczania języka polskiego jako obcego/drugiego. Samorząd powiatowy gotowy do współpracy w realizacji konkretnych działań. Samorząd Miasta przekierowuje współpracę na poziom jednostek organizacyjnych.

Powiat Kartuski

Samorząd Powiatowy zaangażowany, włączający jednostki organizacyjne. Lider procesu Starostwo oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

Działania prowadzone na rzecz imigrantów na terenie Powiatu przez Caritas:

- Kursy języka polskiego,
- Wsparcie psychologiczne,
- Wsparcie prawne.

Działania prowadzone przez CWII:

- Warsztaty dla rodziców dzieci z doświadczeniem migracyjnym,
- Spotkania adaptacyjne,
- Wsparcie prawne,
- Standard w edukacji i standard badania dziecka z doświadczeniem migracyjnym.

Spotkania odbywały się przed rozpoczęciem realizacji projektu. W trakcie projektu, ze względu na to, że od początku Powiat Kartuski był w czerwonej strefie zagrożenia, spotkania online i konsultacje telefoniczne.

Powiat Tczewski

Działania prowadzone na rzecz imigrantów na terenie Powiatu przez CWII:

- Punkt informacyjno-doradczy,
- Kursy języka polskiego,
- Wsparcie psychologiczne,
- Wsparcie prawne,
- Spotkania adaptacyjne,
- Wsparcie kryzysowe,

- Doradztwo zawodowe.

Spotkanie w powiecie odbyło się w wąskim gronie ze względu na reżim sanitarny.

Na spotkaniu zapadły decyzje o oddelegowaniu pracowników do poszczególnych działań projektu.

Wnioski ze spotkań:

1. Tylko jeden samorząd spośród zaproszonych do udziału w projekcie posiada własne systemowe rozwiązania sprzyjające integracji imigrantów. Jest to jasny i dostępny system finansowania zajęć dodatkowych dla dzieci z doświadczeniem migracyjnym oraz fundusz na kształcenie nauczycieli, w tym kursy, studia podyplomowe nauczania języka polskiego jako obcego/drugiego.
2. Organizacją kursów języka polskiego zajmują się organizacje pozarządowe Caritas i CWII.
3. Samorządy powiatowe nie pełnią roli lidera na swoim terenie, nie budują koalicji samorządów wokół wybranych tematów. Skupiają się na realizacji poszczególnych działań branżowych, wynikających z ograniczeń zawartych w ustawie kompetencyjnej.
4. Samorządy nie robią analiz dotyczących skutków zaniechania działań na rzecz rozwiązywania nowych zjawisk gospodarczych i społecznych.
5. Włodarze samorządowi (poza jednym samorządem) są przekonani i zaangażowani w tematykę migracji. Chętni do współpracy w realizowaniu zadań na rzecz włączenia imigrantów.
6. Na poziomie lokalnym brakuje wiedzy zarówno o skali migracji jak i stratach ponoszonych przez poszczególne samorządy z powodu braku integracji.

Rekomendacje:

Pandemia COVID 19 wprowadziła chaos i niepewność przyszłości. Zaburzyła planowanie i wykonanie już podjętych planów. Wymusiła skupienie się na zarządzaniu kryzysem a nie zarządzaniu strategicznym i wdrażaniu innowacji, jakimi niewątpliwie są działania na rzecz tworzenia warunków do integracji imigrantów.

Jednostki samorządu terytorialnego zanotowały spadek wpływów z PIT o 7% i z CIT o 8%, znaczący spadek przychodów z gospodarowania mieniem komunalnym (dzierżawy, komunikacja publiczna). Jednocześnie nie zmniejszyły się zobowiązania samorządów, a niektóre znacząco wzrosły, między innymi wydatki na pomoc

Wzrost subwencji oświatowej o 6,2 % nie zrekompensował wzrostu wydatków na oświatę związanymi ze zdalną edukacją, zmianą organizacji szkół, kosztami zastępstw kadry pedagogicznej i w związku ze zwiększoną absencją chorobową, przygotowaniem szkół do pracy w reżimie sanitarnym.

Rządowa strategia pomijania we wsparciu samorządów, będących w opozycji do rządzącej koalicji, pogłębia problemy finansowe samorządów objętych działania projektu.

Pełne dane będą dostępne w kwietniu 2021 roku.

Samorządy potrzebują wsparcia w zakresie:

1. Analizy utraconych dochodów z tytułu PIT od imigrantów, wynikających z rozliczania imigrantów przez agencje zatrudnienia zgodnie z siedzibą agencji a nie zamieszkania imigranta.
2. Utraconych przychodów z tytułu udziału w CIT, wynikających z korzystania przez lokalne firmy z pracy imigrantów za pośrednictwem agencji zatrudnienia.
3. Braku organizacji kursów języka polskiego co sprzyja migracji krótkoterminowej rotacyjnej, a więc także wzmacnia pozycję agencji zatrudnienia na rynku pracy.
4. Rozpoczęcia dyskusji na poziomie decyzyjnym i na podstawie zebranych danych dokonanie analizy jak podjęcie działań na rzecz integracji wpłynie na wzrost dochodów samorządów.
5. Przeprowadzenia kampanii informacyjnej na temat korzyści z emigracji z zaangażowaniem autorytetów.
6. Pomocy we wsparciu lokalnych podmiotów gospodarczych w samodzielnym zatrudnianiu imigrantów i rezygnacji z pośrednictwa agencji zatrudnienia.
7. Zobrazowania długofalowych skutków luki demograficznej jej wpływu na spójność społeczną.
8. Podjęcia działań związanych z budowaniem koalicji na rzecz organizacji usług dla imigrantów i zatrudniających ich podmiotów gospodarczych wspólnie przez samorząd powiatu i gmin z jego terenu.
9. Wypracowania perspektywy kilkuletniej wsparcia samorządów we wdrożeniu powyższych zadań.
10. Praca nad poprawieniem jakości kluczowych usług publicznych poprzez wprowadzenie standardów i monitorowanie ich wdrożenia. W szczególności dotyczy to takich usług jak edukacja, ochrona zdrowia, opieka społeczna szeroko rozumiana.

Standardy

I. Jak założyć i prowadzić punkt doradczo- informacyjny dla imigrantów w formule partnerskiej. Poradnik praktyczny

Motywacją do podejmowania przez nas działań jest Artykuł 1 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka uchwalonej 10 grudnia 1948 na sesji ogólnej ONZ w Paryżu.

„Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem swej godności i swych praw. Są oni obdarzeni rozumem i sumieniem i powinni postępować wobec innych w duchu braterstwa”

Podstawową wartością, którą się kierujemy jest przyrodzona GODNOŚĆ CZŁOWIEKA.

CENTRUM WSPARCIA IMIGRANTÓW I IMIGRANTEK

Spis treści

- I. Wprowadzenie
- II. Imigracja i imigranci - kilka faktów
- III. Zakres udzielanego wsparcia
- IV. Zasady udzielania wsparcia
- V. Kadra
- VI. Lokal
- VII. Organizacja pracy punktu
- VIII. Koszty i finansowanie punktu
- IX. Partnerstwo
- X. Załączniki

I. Wprowadzenie

Imigranci są wśród nas. Są w metropoliach, dużych miastach, a coraz częściej też w małych gminach. Żyją pośród nas, choć nie każdy ich dostrzega. Żyją nieco na uboczu, na ogół nie rzucają się w oczy, bo nie zawsze czują się pewnie, nie przez wszystkich są akceptowani. Ta niepewność wynika z faktu, że znają naszego języka, prawa, naszych realiów. A przecież większość nich przyjechała do Polski szukając lepszego życia dla siebie i dla swoich rodzin. Tak jak my Polacy, przed laty, ale i obecnie. Bywa, że popełniają wynikające z nieświadomości błędy, ale częściej są oszukiwani lub wykorzystywani. Takie zjawiska rodzą zrozumiałe rozgoryczenie, a nieraz prowadzą do konfliktów. Część z nas patrzy na nich z nieufnością, niektórzy z obawą. Powinniśmy zmienić nasz punkt widzenia, z powodów etycznych i praktycznych. Nasi rodacy pracujący za granicą też oczekują równego traktowania i poszanowania ich godności, równości wobec prawa, godziwego wynagrodzenia. Mamy w tym też własny narodowy i lokalny interes. Potrzebujemy ich, potrzebuje ich zwłaszcza nasza gospodarka. Bez pracy imigrantów Polska nie będzie się rozwijać tak szybko jak dotąd. A do budżetu państwa i do kasy gminy oraz powiatu będzie wpływać mniej pieniędzy. Powinniśmy o nich zadbać, pomóc zwłaszcza w pierwszym okresie pobytu. Na początku bardzo im trudno załatwić nawet sprawy najprostsze i dla nas oczywiste - legalną pracę, wynajęcie mieszkania, wymianę prawa jazdy, zapisanie dziecka do szkoły czy wizytę u lekarza. Formalnie mogą liczyć na pomoc już działających urzędów czy instytucji. A tak realnie to imigranci nawet nie wiedzą do kogo się zwrócić, bo ich wiedza i doświadczenie dotyczą innego systemu. Ponadto pracujący tam ludzie, nawet jeśli mają dobrą wolę, to nie mają wystarczających umiejętności, zwłaszcza dotyczących bariery językowej i kulturowej. Poza dużymi ośrodkami miejskimi nie ma jednego miejsca, jednej instytucji, w której imigrant mógłby w spokoju i przyjaznej atmosferze otrzymać wsparcie w rozwiązaniu większości swoich podstawowych problemów. Odpowiedzią na to jest Punkt doradczy dla imigrantów, w którym dowiedzą się, w zrozumiałym dla siebie języku, w jakim urzędzie mogą załatwić sprawę, otrzymają pomoc w wypełnieniu dokumentów. Stworzenie punktu doradczo-informacyjnego dla imigrantów jest inwestycją ekonomiczną (udział w PIT) i społeczną, nie tylko na dziś, ale i na jutro. Zjawisko migracji, nie tylko zarobkowych, nie będzie zanikać, ale za kilka, kilkanaście lat może przyjąć nieznane nam rozmiary. Im lepiej się do tego przygotujemy, tym lepiej dla nas.

WOJEWÓDZTWO
POMORSKIE

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ AZYLU,
MIGRACJI I INTEGRACJI

Bezpieczna Przystań

II. Imigracja i imigranci

Migracje są zjawiskiem powszechnym i niezbędnym z punktu widzenia rozwoju społecznego oraz gospodarczego. Na świecie w 2019 roku migrowało 271 600 000 osób, 3.5% populacji światowej. W Europie kraj zamieszkania zmieniło aż 11% obywateli. Główne motywacje migracji to poprawa statusu ekonomicznego (imigranci dobrowolni) lub poszukiwanie bezpiecznego schronienia (imigranci przymusowi).

Polska jest krajem o największej dynamice wzrostu liczby imigrantów. W ciągu 5 lat staliśmy się krajem z dodatnim saldem migracji. W 2017 roku przyjechało do pracy 1 100 000 imigrantów, co nas umiejscowiło na pierwszym miejscu na Świecie. Wyprzedziliśmy USA i Niemcy. Imigracja do Polski jest zjawiskiem młodym i dynamicznym.

Według Banku Światowego napływ imigrantów przełożył się na wzrost gospodarczy i wydajność pracy w Polsce. Praca imigrantów wpływa na poprawę kondycji finansów publicznych. Blisko 587 000 z ponad 170 państw płaci składki ZUS. Najlichniesza grupa to Ukraińcy, kolejne Białorusini, Wietnamczycy, Mołdawianie, Rosjanie, Gruzini, Hindusi, Chińczycy, Rumunii, Włosi. Imigranci to w większości osoby między 25-34 lata. Dzięki temu dotacja z budżetu państwa dla ZUS była w roku 2020 mniejsza o 8,5 mld. złotych.

Trudno precyzyjnie określić, jak wygląda sytuacja w naszym regionie. Nie udało się stworzyć jednolitego, harmonijnego systemu pomiaru ruchów migracyjnych. Mamy rejestr ZUS (ze względu na siedzibę płatnika składek), PUP (siedziba pracodawcy), Urzędów Wojewódzkich (siedziba pracodawcy lub miejsce zamieszkania imigranta), szkół i uczelni. Regionalne dane dotyczą jedynie imigrantów krótkoterminowych, przebywających na podstawie wizy pracowniczej do 180 dni w ciągu 12 miesięcy. A taką możliwość mają obywatele tylko 6 państw. Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji lub Ukrainy, Pomorskie Obserwatorium Rynku Pracy wskazuje, że w pierwszej połowie 2020 roku w regionie, zarejestrowano 8 500 oświadczeń o powierzeniu pracy, pomimo pandemii spadek w stosunku do roku 2019 niewielki (11 100). 56% imigrantów deklaruje chęć osiedlenia, jednak jest to proces skomplikowany, z którym imigranci samodzielnie sobie nie radzą. Napotykają wiele barier prawnych, ale też wynikających ze stereotypów. W tym samym badaniu (test wielokrotnego wyboru) aż 59% imigrantów deklaruje, że wyjedzie po otwarciu rynku niemieckiego, z powodu wyższych zarobków, prostej legalizacji, potwierdzania kwalifikacji, dostępu do mieszkań komunalnych. Ekonomiści zgodnie twierdzą, że taki scenariusz katastrofalnie wpłynie na gospodarkę.

Rząd, samorządy i społeczeństwo powinno dołożyć wszelkich starań, żeby zatrzymać imigrantów.

III. Zakres udzielanego wsparcia

Podstawowy zakres udzielanego doradztwa:

- Legalizacja pobytu, pracy.
- Zasady dostępu do rynku pracy
- Prawa pracownicze i prawa osób świadczących pracę na mocy umów cywilno–prawnych.
- Podjęcie działalności gospodarczej i legalizacja pobytu na podstawie prowadzonej działalności.
- Uzyskiwanie nr PESEL, rozliczenia z Urzędem Skarbowym.
- Wynajem mieszkań, sprawy meldunkowe.
- Ubezpieczenie zdrowotne i zakres bezpłatnej opieki medycznej. itd.
- Świadczenia pomocy społecznej, świadczenia rodzinne.
- Orzeczenia o niepełnosprawności, w tym niepełnosprawności dziecka i świadczenia związane z niepełnosprawnością.
- Doradztwo zawodowe w podstawowym zakresie: dotarcie do kompetencji, pomoc w zaplanowaniu ścieżki zawodowej, pomoc w napisaniu CV i listu motywacyjnego, wskazanie miejsc poszukiwania pracy.
- Wsparcie w korzystaniu z narzędzi e-urzędu: ePuap, PUE-ZUS, internetowe konto pacjenta, itp.

IV. Zasady udzielania wsparcia

Wartości będące drogowskazem budowania relacji z klientem.

- Uczciwość - jasno określony zakres pomocy, sprecyzowany katalog spraw, w których świadczona jest usługa.
- Elastyczność - indywidualne podejście do każdego klienta, przyglądamy się każdej osobie ze wszystkim z czym przychodzi do punktu. Analizujemy sytuację, w której znajduje się klient, a nie jego postawy, wartości jakie komunikuje, czy historię, z którą przychodzi. Sprawa klienta, traktowana indywidualnie, przekłada się na strategię kontaktów i komunikacji z urzędem, którego dotyczy.
- Równość – każdy klient jest tak samo traktowany. Ocenie nie podlega klient, ale jego sprawa.
- Subsydiarność - wsparcie jest dobierane
- odpowiednio do rodzaju sprawy i możliwości klienta. Celem pośrednim jest usamodzielnienie klienta.
- Równowaga – równość relacji doradcy i asystenta oraz klienta. Prawo do odmowy wsparcia w określonych sytuacjach

W sprawach szczególnego znaczenia, przekraczających zakres standardowego doradztwa, w szczególności mogących rodzić zobowiązania z klientem będzie zawierany kontrakt wskazujący wzajemne zobowiązania.

V. Kadra punktu

Dobór osób to kluczowy element w tworzeniu punktu. Osoby pracujące w punkcie określają zakres dodatkowych usług oraz jakość udzielanych informacji, zaangażowanie sojuszników, animowanie wydarzeń towarzyszących współpracy lokalnej w zakresie integracji imigrantów.

Podstawowa kadra punkt powinna składać się z:

- doradcy
- asystenta (opcjonalnie)

Ze względu na wymagany szeroki zakres wiedzy jak i kompetencji doradcy trudne może być znalezienie takiego kandydata, dlatego należy rozważyć zatrudnienie dwóch lub więcej osób na część etatu. Każda z nich mogłaby by zajmować się częścią świadczonych usług.

Dobłą praktyką jest zatrudnienie w punkcie imigrantki/imigranta wspomagających doradcę swoją wiedzą i doświadczeniem.

Doradca

Doradca powinien posiadać nie tylko rozległą wiedzę, odpowiednią do zakresu świadczonych usług, ale też określone predyspozycje osobowościowe.

Wymagane kompetencje i umiejętności:

- komunikacyjne, w tym komunikacji międzykulturowej oraz kompetencje językowe. W aktualnej sytuacji migracyjnej to znajomość języka rosyjskiego, angielskiego oraz dostęp tłumaczenia ukraińskiego.
- zdolność do pracy pod presją, w stresie, brania odpowiedzialności za podjęte zobowiązania i udzielane informacje.
- umiejętności obsługi urządzeń biurowych, korzystania z podstawowych programów komputerowych: poczty elektronicznej, edytorów tekstu, arkuszy kalkulacyjnych, narzędzi pracy zdalnej, prowadzenia spotkań online, znajomości i korzystania z komunikatorów internetowych (Viber, WhatsApp, Skype, Messenger).

Zakres obowiązków doradcy:

- doradztwo w indywidualnych sprawach zgłaszanych przez klientów,
- monitorowanie zmian w przepisach,
- budowanie świadomości i wzmacnianie potencjału lokalnego,

- promocja informacji o działalności punktu,
- działalność animacyjna w środowisku lokalnym imigrantów: organizacja i prowadzenie spotkań informacyjnych, adaptacyjnych,
- organizacja i rekrutacja kursów języka polskiego,
- współpraca z partnerami lokalnymi.

Asystent międzykulturowy imigranta

Zatrudnienie lub zaangażowanie wolontariusza pełniących funkcję asystenta międzykulturowego osoby z doświadczeniem migracyjnym.

Zakres obowiązków asystenta:

- Skonsultowanie i sprecyzowanie wsparcia z doradcą, wspólna diagnoza sytuacji klienta.
- Ustalenie zakresu pomocy, jaki powinien być udzielony klientowi.
- Udzielanie informacji imigrantowi na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe.
- Sporządzenie planu wyjścia z problemowej sytuacji.
- Pośredniczenie a w razie potrzeby towarzyszenie w kontaktach z ekspertami oraz właściwymi jednostkami administracji rządowej, samorządowej, organizacjami pozarządowymi.
- Zapewnienie wsparcia tłumacza.
- Pomoc w wypełnianiu dokumentów.
- Monitoring postępu prowadzonych spraw urzędowych.

Przygotowanie doradcy do pracy

Doradcy powinni posiadać wiedzę lub zostać przygotowani w następującym zakresie:

- Szkolenie z kompetencji komunikacji międzykulturowej, cyklicznie raz na 3 lata.
- Szkolenie z prawnikiem z podstaw prawnych, aktów prawnych dotyczących cudzoziemców bezpośrednio oraz pośrednio, w szczególności ze ścieżek legalizacji pobytu, pracy.
- Szkolenie z pracy z osobami w kryzysie, w tym kryzysie bezdomności, z osobami w traumie, z PSD (zespół stresu pourazowego).
- Sprawdzenie i/lub szkolenie z obsługi urządzeń biurowych i kompetencji cyfrowych.
- Szkolenie lub sprawdzenie wiedzy z możliwości i procedury uzyskania świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, załatwiania spraw meldunkowych, ścieżki uzyskania nr PESEL, rozliczeń z Urzędem Skarbowym, na temat ubezpieczenia zdrowotnego/możliwości uzyskania bezpłatnej opieki medycznej, uzyskiwania orzeczenia o niepełnosprawności, itp.
- Szkolenie i/lub sprawdzenie wiedzy z prawa oświatowego w zakresie wsparcia dla dziecka z doświadczeniem migracji.

VI. Lokal

Miejsce na prowadzenie punktu powinno być dostępne dla osób korzystających z komunikacji publicznej i przystosowane dla osób z niepełnosprawnością.

Powinno składać się z pokoju doradcy/asystenta, poczekalni dla klientów oraz mieć dostęp do toalety.

Powinno być dobrze oznakowane z zewnątrz - tablica informacyjna w 4 językach: polskim, angielskim, rosyjskim i ukraińskim.

Rekomendowaną lokalizacją są budynki użyteczności publicznej czynne do późnych godzin popołudniowych i w dni wolne od pracy takie jak instytucje kultury, biblioteki oraz kompleksy sportowe.

Wypożyczenie punktu

Pomieszczenie udzielania porad powinno zapewniać dyskrecję, wyposażone w:

- Meble biurowe: biurko, krzesła, szafa zabezpieczona zamkiem służącą do przechowania dokumentów
- Tablica informacyjna w poczekalni
- Stabilny dostęp do internetu.
- Komputer, telefon, urządzenie umożliwiające skanowanie i kserowanie dokumentów.
- Apteczka, gaśnica
- alarm cichy i głośny

VII. Organizacja pracy punktu

Punkt doradczy powinien zapewniać dostępność dla imigrantów co najmniej 3 dni w tygodniu, w godzinach popołudniowych.

Prócz doradcy udzielającego porad bezpośrednio, jedna osoba udzielająca informacji w prostych sprawach telefonicznie i mailowo i wspierająca doradcę w sytuacjach tworzącej się kolejki klientów. Porady mogą być udzielane także zdalnie, za pomocą narzędzi zapewniających kontakt wideo, budujący zaufanie, klient ma prawo wiedzieć komu powierza swoje sprawy.

Przy stworzeniu sieci regionalnej sieci współpracujących punktów, pracę doradców wspierałby call center.

Jedna osoba pracująca w punkcie nie jest jednak w stanie posiadać wiedzy z wszystkich dziedzin, których oczekują klienci. Zatrudnienie zespołu składającego się z kilku specjalistów w każdym z punktów generowałoby koszty trudne do finansowania.

Rozwiązaniem jest połączenie punktów w współpracującą sieć regionalną. Poszczególne punkty w sieci mogłyby się specjalizować w konkretnej dziedzinie, z zastrzeżeniem, że każdy doradca posiada podstawową wiedzę ze wszystkich dziedzin z zakresu oferowanego doradztwa.

Sieć się nawzajem wzmacnia i ma ustalone zasady wymiany informacji. Pełni funkcje rzecznicze i strażnicze. Podejmuje interwencje, współpracuje z organizacjami pozarządowymi działającymi tym samym obszarem oraz organizacjami wyspecjalizowanymi, np. na rzecz osób z niepełnosprawnością, wspierając je w sprawach dotyczących imigrantów.

Specjaliści w punktach/lub z nimi współpracujący:

Doradcy powinni mieć dostęp do następujących specjalistów:

- Psycholog,
- Prawnicy zarówno prawa cywilnego, karnego, rodzinnego, pracy, gospodarczego,
- Świadczeń rodzinnych,
- Zakupu i wynajmu nieruchomości,

- Doradca zawodowy specjalizujący się we wsparciu w poszukiwaniu pracy i/lub identyfikowaniu predyspozycji zawodowych.
- Doradca zawodowy specjalizujący się w poświadczaniu uprawnień zawodowych.

Struktura organizacyjna, komunikacja, zarządzanie relacjami powinny zostać ustalone w procesie budowania sieci współpracy.

Bezpieczeństwo

Klienci przychodzący do punktu oczekują pomocy i w przeważającej części nie stanowią zagrożenia dla doradcy/czyni. Pamiętać należy, że do punktu przychodzą także osoby w trudnym położeniu, pod wpływem skrajnych negatywnych emocji. Tacy klienci mogą zareagować w sposób nieprzewidywalny.

Poza klientami agresję wobec osób udzielających wsparcia imigrantom mogą kierować przedstawiciele ugrupowań prawicowych i nacjonalistycznych.

Minimalny standard bezpieczeństwa to wyposażenie w. Zapewnienie obecności co najmniej dwóch osób na dyżurze doradczym. Aranżowanie pomieszczenia w ten sposób, żeby osoba udzielająca porad nie siedziała tyłem do drzwi.

VIII. Koszty i finansowanie punktu

Koszt zakupu niezbędnego wyposażenia:

- 2 laptopy z oprogramowaniem.
- Telefon mobilny.
- Urządzenie wielofunkcyjne umożliwiające skanowanie, kserowanie, drukowanie.
- Szafy zamykane na klucz, do przechowywania dokumentów.
- 2 biurka, 8 krzeseł.
- Apteczka, gaśnica.
- Czajnik, kubki.

Koszty bieżące (rocznie):

- Wynagrodzenie za 1 etat łącznie – jedna średnia krajowa pensja - 48 000 (netto) zł plus dodatki wynikające z prawa pracy.
- Abonament telefoniczny i internetowy 1440 zł z ratami sprzętowymi, bez rat sprzętowych 720 zł.
- Materiały biurowe: papier, segregatory, tonery, koperty, znaczki – 720 zł.
- Wynajem i eksploatacji biura – wynajem 18 000 zł, koszty eksploatacyjne (media, środki czystości, ochrony osobistej, itp.) 6 000 zł
- Szkoleniach, konferencjach, seminariach doradcyc/ców – 2 000 zł.
- Delegacje służbowe (szkolenia, spotkania sieciujące) - 1 200 zł
- Ubezpieczenie (pomieszczenia, sprzęt, OC) - 400 zł

- Obsługa informatyczna i księgowa – 2 400 zł

Koszty informacji i promocji (rocznie):

- Projekty graficzne.
- Druk ulotek, plakatów i wizytówek.
- strony www i portali społecznościowych
- Tłumaczenia na co najmniej 3 języki: angielski, ukraiński, rosyjski
- Wynajęcie sali na spotkania i szkolenia dla beneficjentów

Łączny koszt 2 400 zł

Finansowanie punktu

Efektywna działalność punktu wymaga stabilnych źródeł finansowania. Optymalnym rozwiązaniem jest finansowanie kosztów organizacji punktu jak i kosztów bieżących przez samorządy lokalne, zarówno gminne jak i powiatowy, działające w porozumieniu.

Ponadstandardowe działania mogłyby być wspierane poprzez projekty grantowe.

Świadomy samorząd, kreujący politykę rozwojową, wie o problemach imigrantów. Zdaje sobie sprawę z tego, że każdy imigrant, który rozlicza się w lokalnym urzędzie skarbowym (a nie przez pracodawcę - najczęściej agencję zatrudnienia z siedzibą w odległym miejscu), to realny zysk dla samorządu w postaci udziału w PIT i CIT.

Zatem samorządy mogą mieć wymierny dochód z wspierania imigrantów i uczynienia z nich stałych mieszkańców. Informacje pozyskiwane przy okazji przez punkt doradczy mogą wspierać procesy decyzyjne organów samorządu.

Formy finansowania działalności punktu:

- bezpośrednio (w strukturze urzędu)
- pośrednio, poprzez jednostkę organizacyjną
- zlecenie dla organizacji pozarządowej - zapewniające ciągłość działania w ramach pięcioletniego kontraktu, zapewniającego fundusze nie tylko na bieżącą działalność, ale także na zapewnienie jakości (doskonalenie kadry) oraz rozwój (finansowanie wyposażenia, oprogramowania, itp.)

Samorząd może prowadzić punkt samodzielnie, przez swoją jednostkę organizacyjną lub zlecając prowadzenie organizacji pozarządowej. Zlecenie Samorząd może obniżyć koszty udostępniając miejsce na prowadzenie punktu z własnych zasobów lokalowych i użyczając niezbędny sprzęt i wyposażenie.

IX. Partnerstwo

Współpraca z bezpośrednim otoczeniem jest warunkiem powodzenia w działalności punktu. Ze wszystkimi podmiotami działającym na lokalnej scenie społecznej należy nawiązać kontakty.

- organy samorządu (wójtowie, burmistrzowie, prezydenci, starostowie i radni) i wspomagające ich urzędy

- jednostki organizacyjne samorządu (urząd pracy, przedszkola, szkoły, domy kultury, biblioteki)
- jednostki administracji rządowej (urzędy skarbowe, ZUS, GUS)
- jednostki służby zdrowia
- organizacje pozarządowe, w tym organizacje pracodawców
- lokalne autorytety.
- media tradycyjne i elektroniczne

Szczególna rola, swoistego „katalizatora” współpracy podległych mu jednostek i punktu doradczo-informacyjnego przypada samorządom.

Wskazaniem byłoby pozyskanie u każdego z partnerów stałego "łącznika/koordynatora".

Partnerem powinny być punkty informacyjno doradcze działające w bezpośrednim sąsiedztwie. Ma to wyjątkowe znaczenie, ze względu na planowaną "specjalizację" każdego z nich, która służyć będzie podnoszeniu jakości świadczonych usług.

X. Załączniki

1. Check lista do sprawdzenia przed udzieleniem porady.
2. Lista radców prawnych i adwokatów z adresami i kompetencjami językowymi oraz pracujących pro bono publico
3. Wykaz spraw, dla których wymogiem jest tłumaczenie przysięgłe oraz wyszukiwarka tłumaczy przysięgłych:

<https://arch-bip.ms.gov.pl/pl/rejestry-i-ewidencje/tlumacze-przysiegli/lista-tlumaczy-przysieglych/search.html>

4. Interaktywna, spięta z mapą Google mapa organizacji/punktów w Polsce udzielających wsparcia imigrantom.
5. Standard wsparcia cudzoziemca w sytuacji kryzysowej.
6. Wsparcie dla dziecka z doświadczeniem migracyjnym w szkole.
7. Regulamin pracy punktu (w tym wskazanie prawa do odmowy świadczonych usług w określonych sytuacjach).

Załącznik nr 1

Check-lista do sprawdzenia przed udzieleniem porady, która wymaga więcej niż jednej wizyty oraz konsultacji prawnych.

- Zebrać dane kontaktowe.
- Spytać o posiadanie pełnomocnika.
- Pokazać konsekwencje posiadania pełnomocnika profesjonalnego (gdy pełnomocnikiem jest np żona/mąż/dziecko to sytuacja jest jednak inna) oznacza, z punktu widzenia doradcy, że zgłaszająca się osoba otrzymała poradę prawną, jest świadoma swoich praw, oraz ma udzieloną pomoc w zakresie jej dochodzenia. Innymi słowy - ograniczone zasoby czasowe punktu mogą być lepiej wykorzystane na pomoc osobom nie mającym pełnomocnika.

- Pod względem procesowym posiadanie pełnomocnika powoduje po pierwsze, że to pełnomocnikowi co do zasady doręczane będą pisma (czy to w postępowaniu sądowym czy administracyjnym). Pełnomocnik bierze też odpowiedzialność za odpowiednie (i terminowe) reagowanie na te pisma.
- W wypadku postępowania cywilnego przed sądami - osoba nieposiadająca pełnomocnika jest traktowana w sposób bardziej łagodny, jeśli chodzi o pewne procedury (jest w większym zakresie pouczana, w niektórych wypadkach błędy formalne mogą być łatwiej uzupełnione).
- Co może być istotne - w postępowaniu sądowym, gdy pełnomocnik profesjonalny wypowie pełnomocnictwo klientowi jest zobowiązany jeszcze prowadzić sprawę przez określony czas (co innego, gdy wypowie się pełnomocnictwo jemu).
- Sprawdzić status prawny klienta i poinformować o rodzajach udzielanego wsparcia zgodnym ze statusem pobytowym.

Załącznik nr 2

Lista prawników z adresami i kompetencjami językowymi oraz pracujących pro bono publico
Ten punkt zostanie opracowany w ramach standaryzacji usług publicznych. W projekcie „Otwarte Pomorze Integracja w działaniu” do końca 2021 roku

Załącznik nr 3

Tłumaczenia przysięgłe

Wyszukiwarka tłumaczy poświadczających:

<https://arch-bip.ms.gov.pl/pl/rejestry-i-ewidencje/tlumacze-przysiegli/lista-tlumaczy-przysieglych/search.html>

Strona tłumaczenia poświadczanego to 1125 znaków ze spacjami, czyli mniej niż standardowa strona tekstu 1800 znaków.

Przed zleceniem tłumaczenia należy upewnić się tłumaczenie jakich dokumentów jest niezbędne konkretnej w procedurze urzędowej

Tłumacz przysięgły może tłumaczyć tylko z języka, odnośnie którego ma uprawnienia nawet jeśli inne również zna.

Tłumacz przy umawianiu się na tłumaczenie powinien zawsze podać stawkę za stronę tłumaczenia tekstu (nie zawsze jest w stanie od razu określić cenę całości).

W uzasadnionym przypadku klient może zlecić tłumaczenie jedynie wybranego fragmentu dokumentu (tak się dzieje np. w przypadku długich umów - wtedy tłumacz na tłumaczeniu robi stosowną uwagę) - to czasem pozwala obniżyć koszty

Jeżeli klient nie mówi w języku polskim w czasie wyznaczonej wizyty w Urzędzie Wojewódzkim w ramach procedury ubiegania się o prawo pobytu konieczna jest obecność tłumacza przysięgłego.

Koszty zatrudnienia tłumacza ponosi osoba ubiegająca się o prawo pobytu (musi też wcześniej znaleźć taką osobę i zlecić jej tłumaczenie, ustalić stawkę). Stawka zwykle ustalana jest za pierwszą godzinę, a potem za każdą rozpoczętą godzinę.

Wykaz spraw, dla których wymogiem jest tłumaczenie poświadczane:

- akty stanu cywilnego – ważne, w trakcie rejestracji przetłumaczonego aktu w polskim urzędzie, oryginalny z kraju pochodzenia zostaje w urzędzie. Jedna osoba może posiadać tylko jeden akt,
- dokumenty potwierdzające wykształcenie,
- testamenty,
- dokumenty rejestracyjne pojazdów zakupionych zagranicą,
- faktury zakupu,
- dyplomy ukończenia szkół wyższych oraz kursów,
- zaświadczenia o statusie studenta,
- świadectwa szkolne,
- świadectwa pracy,
- legitymacje,
- dowody osobiste,
- prawa jazdy,
- dokumenty finansowe,
- certyfikaty rezydencji,
- pełnomocnictwa,
- akty notarialne,
- polisy ubezpieczeniowe,
- dokumentacje medyczne,
- zwolnienia lekarskie,
- umowy o pracę, umowy najmu i inne.

Załącznik nr 5

Interaktywna, spięta z mapą Google mapy organizacji/punktów w Polsce udzielających wsparcia imigrantom.

<https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?mid=1RKQv7RwuizpK7KOxrAbBG0KCbsrXvGLb&ll=52.16884984964935%2C18.870561249999994&z=21>

Załącznik nr 6

Standard wsparcia w sytuacji kryzysowej

I. Wprowadzenie

Migracje są zjawiskiem powszechnym i niezbędnym z punktu widzenia rozwoju społecznego oraz gospodarczego. Na świecie w 2019 roku migrowało 271 600 000 osób, 3.5% populacji światowej. W Europie kraj zamieszkania zmieniło aż 11% obywateli. Główne motywacje migracji to poprawa statusu ekonomicznego (imigranci dobrowolni) lub poszukiwanie bezpiecznego schronienia (imigranci przymusowi).

Polska jest krajem o największej dynamice wzrostu liczby imigrantów. W ciągu 5 lat staliśmy się krajem z dodatnim saldem migracji. W 2017 roku przyjechało do pracy 1 100 000 imigrantów, co nas umiejscowiło na pierwszym miejscu na Świecie. Wyprzedziliśmy USA i Niemcy. Imigracja do Polski jest zjawiskiem młodym i dynamicznym.

Według Banku Centralnego napływ imigrantów przełożył się na wzrost gospodarczy i wydajność pracy w Polsce. Praca imigrantów wpływa na poprawę kondycji finansów publicznych. Blisko 587 000 z ponad 170 państw płaci składki ZUS. Najlicniejsza grupa to Ukraińcy, kolejne Białorusini, Wietnamczycy, Mołdawianie, Rosjanie, Gruzini, Hindusi, Chińczycy, Rumunii, Włosi. Imigranci to w większości osoby między 25-34 lata. Dzięki temu dotacja z budżetu państwa dla ZUS była w roku 2020 mniejsza o 8,5 mld. Złotych. Trudno określić, jak wygląda sytuacja w naszym regionie. Nie udało się stworzyć jednolitego, harmonijnego systemu pomiaru ruchów migracyjnych. Mamy rejestr ZUS (ze względu na siedzibę płatnika składek), PUP (siedziba pracodawcy), Urzędów Wojewódzkich (siedziba pracodawcy lub miejsce zamieszkania imigranta), szkół i uczelni. Regionalne dane dotyczą jedynie imigrantów krótkoterminowych, przebywających na podstawie wizy pracowniczej do 180 dni w ciągu 12 miesięcy. A taką możliwość mają obywatele tylko 6 państw. Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji lub Ukrainy, Pomorskie Obserwatorium Rynku Pracy wskazuje, że w pierwszej połowie 2020 roku w regionie, zarejestrowano 8 500 oświadczeń o powierzeniu pracy, pomimo pandemii spadek w stosunku do roku 2019 niewielki (11100). 56% imigrantów deklaruje chęć osiedlenia, jednak jest to proces skomplikowany, z którym imigranci samodzielnie sobie nie radzą. Napotykają wiele barier prawnych, ale też wynikających ze stereotypów. 59% imigrantów deklaruje, że wyjedzie po otwarciu rynku niemieckiego, z powodu wyższych zarobków, prostej legalizacji, potwierdzania kwalifikacji, dostępu do mieszkań komunalnych. Ekonomiści zgodnie twierdzą, że taki scenariusz katastrofalnie wpłynie na gospodarkę.

Rosnące liczby aktorów ruchów ludnościowych, wyzwania związane z przebiegiem procesów adaptacyjnych i strategii akulturacyjnych, stosowanych przez migrantów oraz społeczeństwa przyjmujące sprawiają, że problematyka migracji jest i będzie obecna w debacie publicznej oraz w realizowanej przez państwo polityce społecznej i oświatowej. Złożone konsekwencje migracji, zwłaszcza migracji transnarodowych i długoterminowych są poddawane psychologicznym analizom nie tylko w obrębie zasobów samego migranta, ale także w zakresie funkcjonowania pozostałych członków jego systemu rodzinnego, nawet wtedy, kiedy reszta rodziny pozostaje w ojczystym kraju. Migracja z towarzyszącymi jej komponentami ryzyka i nadziei może być przedsięwzięciem o podłożu ekonomicznym (wyjazdy za pracą, za chlebem) lub konsumpcyjnym (wyjazdy ukierunkowane na korzystanie z osiągnięć cywilizacyjnych), indywidualnym lub kolektywnym, będącym wspólną decyzją członków rodziny/gospodarstwa domowego

Migracja w życiu człowieka stanowi zmianę obejmującą niemal wszystkie sfery życia: prowadzi do zmiany sytuacji zawodowej, przeobrażenia relacji społecznych, a także inicjuje zmiany w zakresie tożsamości. Stanowi ona sytuację, w której dotychczasowe sposoby postępowania i radzenia sobie przestają być adekwatne, a jeśli nie doszło (jeszcze) do wypracowania nowych, to przybiera charakter kryzysu rozumianego jako „przejściowe, okresowe zaburzenia równowagi psychicznej, spowodowane zagrożeniem powiązanych z sensem życia wartości, w konfrontacji z ważnym problemem życiowym. (...) W kryzysie rozstrzygają się ważne dla człowieka sprawy: jego stan zdrowia, jakość relacji z otoczeniem, kierunek i sens dalszego życia” (Kubacka-Jasiecka, 2008, s. 260). Trzeba przy tym podkreślić, że kryzys rozumiany jest tutaj z jednej strony jako sytuacja

stresogenna i wymuszająca zmiany, ale z drugiej – jako wydarzenie zawierające potencjał rozwoju. Warto też zaznaczyć, że nie każda migracja musi wiązać się z negatywnymi, czy wręcz kryzysowymi doświadczeniami.

Niniejszy standard określa sposoby postępowania i narzędzia związane bezpośrednio z doświadczaniem zmiany związanej z migracją, ale także proponuje uaktualnienie dotychczas stosowanych procedur ogólnych stosowanych przez placówki prowadzących działania w zakresie interwencji kryzysowej, tak by stały się one kulturowo wrażliwe.

II. Interwencja kryzysowa a doświadczanie migracji

Niniejszy standard proponuje narzędzia wrażliwej kulturowo interwencji kryzysowej. Obejmuje ona m.in. działania odpowiadające na przebieg procesu akulturacji.

Wg koncepcji Rozszerzonego Modelu Względnej Akulturacji (Relative Acculturation Extended Model – RAEM), akulturacja jest procesem niezwykle złożonym, zależnym od wielu czynników, po pierwsze należy pamiętać, że jest to proces dwukierunkowy- trzeba brać pod uwagę zarówno zmiany dokonujące się w migrantach, jak i nastawienia oraz zmiany dokonujące się w społeczeństwie przyjmującym. Po drugie konieczne jest uwzględnienie etnicznych i kulturowych charakterystyk obu grup – może się przecież zdarzyć, że społeczeństwo przyjmujące będzie inaczej nastawione do różnych grup, a i one przyjmowały będą różne strategie w różnych okolicznościach. Co więcej, konieczne jest także uwzględnienie innych zmiennych, takich jak różnice kulturowe między krajami, długość pobytu w kraju przyjmującym, poziom wykształcenia, płeć, orientacja polityczna itp. Kolejnym aspektem jest fakt, że akulturacja przebiega segmentowo, czyli w różnych dziedzinach życia osoba lub grupa może realizować różne strategie. Autorzy Modelu wymieniają siedem takich obszarów: system polityczny, pracę zawodową, sferę ekonomii, rodzinę, więzi społeczne, tradycje i religię oraz system wartości i przekonania.

W celu skutecznego przygotowania usług publicznych, w tym interwencji kryzysowej dostępnych dla osób z doświadczeniem migracji należy pamiętać, że na proces akulturacji składa się kilka etapów. Pierwszą fazą tego procesu jest tzw. faza „miesiąca miodowego”, którą charakteryzuje „zachłyśnięcie się” nowością. Przeważają pozytywne emocje, ekscytacja i zainteresowanie nową kulturą. Po pewnym czasie okazuje się jednak, że ów zachwyt mija wraz z dostrzeganiem kolejnych różnic między krajem pochodzenia i przyjmującym, własnej niekompetencji językowej i kulturowej oraz niejednokrotnie trudnością z nawiązaniem zadowalających relacji społecznych. Jest to sygnał przejścia do kolejnej fazy – szoku kulturowego. W tej fazie przeważają negatywne emocje. Jeśli ich natężenie przerasta możliwości zaradcze jednostki, może ona zdecydować się na powrót, ale w większości przypadków trudności fazy szoku kulturowego są stopniowo przezwyciężane w trakcie trzeciego stadium zwanego akulturacją. To wtedy dokonuje się większość adaptacyjnej pracy jednostki. Po pewnym czasie osiąga ona stadium stabilnej adaptacji, w którym towarzyszą jej ponownie pozytywne odczucia, choć już nie tak intensywne, co w pierwszej fazie (Boski, 2009, s. 523–525).

Doświadczenie szoku kulturowego może przebiegać na różnych poziomach intensywności, w niektórych przypadkach konieczna w tej sytuacji będzie wrażliwa kulturowo interwencja kryzysowa.

Kolejnymi specyficznymi aspektami wpływającymi na projektowanie usług wrażliwej kulturowo interwencji kryzysowej jest ograniczony dostęp do wspierającej społeczności lokalnej. Sieci społeczne mogą stanowić źródło kapitału społecznego, rozumianego jako dostępność rozmaitych zasobów oraz zdolność ich mobilizacji do przeprowadzenia określonych, ważnych dla jednostki działań. Im większa różnorodność sieci, tym większa szansa dotarcia do potencjalnych zasobów, innych niż nasze. Jak pokazują badania sieci migrantów w Polsce są z reguły homogeniczne, to znaczy, że w większości opierają się o kontakty z osobami w podobnej sytuacji. Daje to możliwość uzyskania wsparcia w postaci praktycznych informacji, często także wsparcia emocjonalnego, jednak w momencie sytuacji kryzysowej taka sieć jest z reguły niewystarczająca i nie dość dobrze osadzona w lokalnych realiach związanych z usługami publicznymi.

Do powyższego dochodzi jeszcze zjawisko narażenia na wykluczenie społeczne, które dodatkowo wpływa hamująco na podejmowanie nowych kontaktów i rozbudowanie własnej sieci oparcia społecznego. Towarzyszy temu różnorakie dystansowanie się w stosunku do miejscowej ludności, które wynika zarówno z często dyskredytujących stereotypów jak i z istniejących realnie barier: z bariery językowej bądź z podejmowania pracy w niszach zatrudnienia, a więc w miejscach, w których nie dochodzi do bezpośredniej styczności z osobami o odpowiednim dla posiadanego przez migrantów w kraju pochodzenia statusie, poziomie wykształcenia i kompetencji. Podejmują oni często pracę poniżej własnych kompetencji, nieodpowiadającą wykształceniu. Doświadczają często zjawiska ekskluzji pracowniczej tj. wykonywaniem bardzo ciężkiej pracy w warunkach znacznie gorszych niż standardowe i często z naruszeniem norm prawnych regulujących zatrudnienie. Ważnym aspektem jest opór przed korzystaniem z instytucjonalnego wsparcia tymczasowość statusu pobytowego przyczynia się do rezygnacji z zawiadomienia służb o nadużyciach i przestępstwach, których doświadczają migranci. Dotyczy to przede wszystkim migrantów z krajów trzecich i wiąże się z lękiem przed zobowiązaniem do powrotu do kraju pochodzenia. Jednak imigranci spoza Unii Europejskiej nie są jedyną grupą, która obawia się korzystania z praw chroniących przed dyskryminacją, dotyczy to także grup imigrantów doświadczających przemocy, dyskryminacji etnicznych, religijnych także w krajach pochodzenia (np. Romowie zamieszkujący kraje UE). Osoby, instytucje udzielające wsparcia kryzysowego powinny przejawiać wysokie kompetencje komunikacji międzykulturowej, myślenie wielokulturowe w stopniu pozwalającym na zebranie wywiadu pogłębionego wywiadu wrażliwego kulturowo.

Kolejnym czynnikiem, który tworzy specyficzną sytuację migrantów spoza EU jest opresja państwa polskiego, która ma znamiona PRZEMOCY SYSTEMOWEJ definiowanej wg słów Radosława Sojaka: „to taki obszar społeczny, w którym przynajmniej część jednostek systematycznie stawiana jest w sytuacjach bezalternatywnych lub prowadzących do użycia bezpośredniej przemocy”. Ważne jest tu, że przymus ma systematyczny, powtarzalny charakter. Migranci doświadczają bardzo często nierównego traktowania, niejasności i opresyjności procedur i niejednokrotnie arbitralnego zachowania urzędników. W związku z powyższym osoby przeżywają nieustanny stres, w związku z tym, że zachodzi niebezpieczeństwo dotyczące nie tylko ich spraw bytowych, ale i godności, poczucia wartości, wolności, możliwości zrealizowania swoich zamierzeń. Może to być zarówno osobiste doświadczanie trudnej sytuacji i przeżywanie własnego niepowodzenia, jak też świadomość przeżywania podobnych doświadczeń przez osoby bliskie. Doświadczenia, które mogą wywoływać stres, obejmują takie emocje, jak: ukrywana rozpacz, upokorzenie, odebrana wolność i nadzieja,

brak akceptacji, skrywany gniew i nienawiść, zamaskowane przygnębienie oraz odczucia i przeżycia związane z relacjami z innymi ludźmi, takie jak zdrada, porzucenie, zerwanie więzi.

Kluczowym czynnikiem wpływającym na dobrostan osób migrujących do danego kraju jest jakość polityk migracyjnych zarówno tych obejmujących poziom centralny, jak i polityki regionalne i lokalne. Wg BADANIA „najważniejszą cechą, która w bardzo wielu przypadkach zadecyduje o tym, jak trudno bądź łatwo będzie migrantom sformalizować swój pobyt w Polsce, jest kraj, z którego pochodzą. Bez wątplenia kapitał ludzki, kapitał w postaci sieci migracyjnej (bliscy, znajomi) a nade wszystko kultura organizacyjna instytucji wywiera wpływ na przecieranie szlaków formalno-instytucjonalnych. Możemy przywołać tu określenie: West-Best, East-Beast, oddające zasadę traktowania imigrantów. O ile imigranci z Zachodu przyjmowani są chętnie, a instytucje są otwarte, sprzyjające i oferujące właściwie nieograniczoną pomoc, to obywatele przede wszystkim byłych republik radzieckich traktowani są podejrzliwie i często niechętnie. Sami migranci – zarówno z Zachodu jak ze Wschodu Europy – dostrzegają różnice w traktowaniu ich przez urzędników”. Powszechnym stereotypem jest równanie dobrowolnej migracji z automatycznym przyjęciem polskich norm i kodów kulturowych.

III. Opis standardu

A. POMOC OSOBOM POSZKODOWANYM PRZESTĘPSTWAMI

REKOMENDACJE:

1. szkolenia międzykulturowe dla pracowników telefonu alarmowego 112
przygotowanie broszury dla pracowników telefonów alarmowych
2. Niepłatna pomoc prawna
 - przygotowanie listy prawników świadczących nieodpłatną pomoc prawną dla osób poszkodowanych przestępstwem dla służb mundurowych
 - przygotowanie broszurki w języku rosyjskim, ukraińskim i angielskim dla osób poszkodowanych przestępstwami o ich prawach i możliwościach wsparcia – dystrybucja w szpitalach, na komisariatach, w punktach pomocy
3. Pomoc psychologiczna dla osób poszkodowanych przestępstwem
 - stworzenie bazy psychologów świadczących pomoc psychologiczną wrażliwą kulturowo
 - stworzenie bazy psychologów i psychiatrów świadczących pomoc także w językach innych niż polski
 - szkolenia międzykulturowe dla psychologów w centrach i punktach interwencji kryzysowej oraz w punktach pomocy osobom poszkodowanym przestępstwami

B. POMOC OSOBOM DOŚWIADCZAJĄCYM KRYZYSU PSYCHICZNEGO/SZOKU KULTUROWEGO

1. Opracowanie podręcznika wrażliwej kulturowo pomocy psychologicznej

2. Zawrzenie porozumień o współpracy z psychologami świadczącymi pomoc w językach innych niż polski przez centra interwencji kryzysowej o zasięgu powiatowym
3. szkolenie z kompetencji międzykulturowych osób pierwszego kontaktu w centrach interwencji kryzysowej i punktach pomocy osobom poszkodowanym przestępstwami
4. przeszkolenie z kompetencji międzykulturowych pracowników poradni zdrowia psychicznego, szczególnie personelu pierwszej linii

C. POMOC OSOBOM DOŚWIADCZAJĄCYM DŁUGOTRWĄŁEGO STRESU ZWIĄZANEGO Z PRZEMOCĄ SYSTEMOWĄ

REKOMENDACJE:

1. Stworzenie w każdym z powiatów co najmniej jednej grupy wsparcia z terapeutą dla osób doświadczających opresyjnych procedur ze strony administracji publicznej
2. dostęp do nieodpłatnej pomocy prawnej dla osób doświadczających opresyjnych procedur ze strony administracji publicznej
3. stworzenie centrum pomocy prawnej zajmującego się także procedurami odszkodowawczymi dla migrantów, którzy doświadczyli szkody wskutek opresyjnych procedur ze strony administracji publicznej

D. POMOC OSOBOM UZALEŻNIONYM OD ALKOHOLU I/LUB SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

REKOMENDACJE:

1. Stworzenie w każdym z powiatów co najmniej jednej grupy wsparcia z terapeutą uzależnień dla migrantów
2. Broszura w języku ukraińskim, rosyjskim i angielskim z informacjami, gdzie szukać pomocy dystrybuowana powszechnie

E. KRYZYS BEZDOMNOŚCI

REKOMENDACJE:

1. Stworzenie procedury postępowania w przypadku bezdomności cudzoziemca dla ośrodków pomocy społecznej, placówek świadczących wsparcie osób doświadczających bezdomności
2. Dostęp do nieodpłatnych usług tłumacza dla cudzoziemca w kryzysie bezdomności – finansowany ze środków publicznych
3. druk broszur informacyjnych w języku ukraińskim, rosyjskim, angielskim – gdzie szukać pomocy – dla cudzoziemców w kryzysie bezdomności

F. KRYZYS ZWIĄZANY Z SYTUACJĄ FINANSOWĄ I BRAKIEM DOSTĘPU DO POMOCY SPOŁECZNEJ

REKOMENDACJE:

1. Stworzenie funduszu solidarnościowego, mającego pomóc migrantom, którzy doświadczyli nagłej zmiany sytuacji materialnej i potrzebują wsparcia materialnego.

2. Zlecenie zadaniem publicznym udzielanie wsparcia materialnego dla osób z doświadczeniem migracji, a nie kwalifikujących się do pomocy społecznej, z uwagi na swój status pobytowy.
3. Opracowanie systemu stypendiów dla dzieci doświadczających ubóstwa jako bariery w rozwoju pasji lub edukacji.
4. stworzenie bazy organizacji pozarządowych udzielającego wsparcia osobom dotkniętym ubóstwem, bez względu na ich status pobytowy.

Załącznik nr 7

Wsparcie dla dziecka z doświadczeniem migracyjnym w szkole.

Podstawy prawne (za <https://www.gov.pl/web/edukacja/informacja-o-ksztalceniu-w-polskim-systemie-oswiaty-osob-przybywajacych-z-zagranicy>)

- art. 165 i 166 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz. U. z 2020 r., poz. 1283) (<https://dziennikustaw.gov.pl/D2020000128301.pdf>) – w odniesieniu do przedszkoli oraz szkół działających według nowego ustroju szkolnego
- art. 363 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 9 września 2016 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz. U. z 2016 r. poz. 1453) (<https://dziennikustaw.gov.pl/D2016000145301.pdf>) wraz z późniejszymi zmianami (Dz. U. z 2017 r. poz. 1634), (<https://dziennikustaw.gov.pl/D2017000163401.pdf>) (Dz. U. z 2019 r. poz. 666) (<https://dziennikustaw.gov.pl/D2019000066601.pdf>) – w odniesieniu do gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, do czasu zakończenia kształcenia w tych szkołach.

Uczniowie przybywający z zagranicy, zarówno obywatele polscy, jak i cudzoziemcy są przyjmowani do publicznych szkół na podstawie zagranicznych dokumentów potwierdzających uczęszczanie do szkoły za granicą bądź ukończenie kolejnego etapu kształcenia bez konieczności dokonywania ich nostryfikacji. Wyjątek stanowią publiczne szkoły branżowe II stopnia i publiczne szkoły policealne, gdzie warunkiem przyjęcia jest odpowiednio posiadanie potwierdzonego wykształcenia zasadniczego zawodowego albo wykształcenia branżowego I stopnia lub wykształcenia średniego. Zagraniczne świadectwo potwierdzające wykształcenie średnie może być w Polsce uznane z mocy prawa lub decyzją kuratora oświaty.

- Szczegółowe informacje są dostępne pod adresem <https://www.gov.pl/web/edukacja/uznawanie-wyksztalcenia-uzyskanego-za-granica>.

W przypadku ubiegania się o przyjęcie do publicznych szkół prowadzących kształcenie zawodowe, sportowych, artystycznych czy oddziałów dwujęzycznych warunkiem przyjęcia może być spełnienie dodatkowych kryteriów.

Dyrektor szkoły publicznej kwalifikuje ucznia przybywającego z zagranicy do odpowiedniej klasy lub na odpowiedni semestr, biorąc pod uwagę także wiek ucznia, opinię rodzica albo samego ucznia, jeśli jest on pełnoletni.

Dzieci z doświadczeniem migracyjnym mają prawo do wsparcia

- W postaci zorganizowania nauki w oddziale przygotowawczym, która trwa do zakończenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych w roku szkolnym, w którym uczeń został zakwalifikowany do tego oddziału. W zależności od postępów w nauce i potrzeb edukacyjnych ucznia okres nauki w oddziale przygotowawczym może zostać skrócony albo przedłużony nie więcej niż o jeden rok szkolny.
- Asystenta międzykulturowego.
- Bezpłatnych lekcji języka polskiego przez pierwsze 12 miesięcy pobytu w szkole, w wymiarze nie większym niż 2 godziny lekcyjne tygodniowo.
- Bezpłatnych zajęć wyrównawczych organizowanych w szkole, do której uczęszcza przez okres 12 miesięcy, w wymiarze 1 godziny i z przeznaczeniem na jeden przedmiot, jednak nie więcej niż 5 godzin tygodniowo dla jednego ucznia.
- Dostosowania wymagań edukacyjnych do jego możliwości psychofizycznych, w tym językowych.

Załącznik nr 8

Regulamin pracy Punktu

Dane kontaktowe:

Punkt działa w dni godziny

Doradca:

1. Udziela porad w biurze w czasie jego funkcjonowania.
2. Dopuszcza się możliwość doradztwa zdalnego za pomocą dostępnych komunikatorów.
3. Odpowiada na maile i udziela informacji telefonicznych w godzinach pracy punktu.
4. Ma prawo do odmowy świadczenia usług, jeżeli:
 - Klient jest pod wpływem środków psychoaktywnych.
 - Sprawa wymaga porady eksperckiej.
 - Zachodzi konflikt interesów.
 - Klient postępuje niezgodnie z ustaleniami.
5. Gwarantuje poufność i zachowanie tajemnicy klienta.
6. Informuje o alternatywnych rozwiązaniach.

Klient

7. Przychodzi punktualnie na umówione spotkania.

8. Przedstawia wszystkie posiadane dane Doradcy, nie zataja faktów, zdarzeń i dokumentów.
9. Przychodzi na spotkania trzeźwy.

Załącznik nr 9

Narzędzia doradcy.

Dostęp do systemu informacji prawnej

Wykaz spraw, dla których wymogiem jest tłumaczenie przysięgłe.

Wyszukiwarka tłumaczeń przysięgłych:

<https://arch-bip.ms.gov.pl/pl/rejestry-i-ewidencje/tlumacze-przysiegli/lista-tlumaczy-przysieglych/search.html>

Lista tłumaczy przysięgłych rekomendowanych, z którymi współpracujemy i którzy w sytuacjach trudnych, kiedy imigrantów nie stać na tłumaczenia, tłumaczą wolontaryjnie.

Lista prawników (adwokatów, radców prawnych) ze specjalizacją i kompetencjami językowymi.

Lista i kontakty do prawników pro bono.

Interaktywna, spięta z mapą Google mapy organizacji/punktów w Polsce udzielających wsparcia imigrantom.

Zasady postępowania z osobą w kryzysie, spis miejsc udzielania pomocy kryzysowej - standard wsparcia cudzoziemca w sytuacji kryzysowej.

Spisany zakres wsparcia szkoły dla dziecka ze specjalnymi wymaganiami edukacyjnymi – doświadczeniem migracyjnym.

II. Standard nauczania języka polskiego jako obcego dla dzieci i dorosłych „Język polski nie jest trudny”

Diagnoza

Migracje są zjawiskiem powszechnym i niezbędnym z punktu widzenia rozwoju społecznego oraz gospodarczego. Na świecie w 2019 roku migrowało 271 600 000 osób, 3.5% populacji światowej. W Europie kraj zamieszkania zmieniło aż 11% obywateli. Główne motywacje migracji to poprawa statusu ekonomicznego (imigranci dobrowolni) lub poszukiwanie bezpiecznego schronienia (imigranci przymusowi).

Polska jest krajem o największej dynamice wzrostu liczby imigrantów. W ciągu 5 lat staliśmy się krajem z dodatnim saldem migracji. W 2017 roku przyjechało do pracy 1 100 000 imigrantów, co nas umiejscowiło na pierwszym miejscu na Świecie. Wyprzedziliśmy USA i Niemcy. Imigracja do Polski jest zjawiskiem młodym i dynamicznym.

Według Banku Centralnego napływ imigrantów przełożył się na wzrost gospodarczy i wydajność pracy w Polsce. Praca imigrantów wpływa na poprawę kondycji finansów publicznych. Blisko 587 000 z ponad 170 państw płaci składki ZUS. Najlichniesza grupa to Ukraińcy, kolejne Białorusini, Wietnamczycy, Mołdawianie, Rosjanie, Gruzini, Hindusi, Chińczycy, Rumunii, Włosi. Imigranci to w większości osoby między 25-34 lata. Dzięki temu dotacja z budżetu państwa dla ZUS była w roku 2020 mniejsza o 8,5 mld. złotych.

Trudno określić, jak wygląda sytuacja w naszym regionie. Nie udało się stworzyć jednolitego, harmonijnego systemu pomiaru ruchów migracyjnych. Mamy rejestr ZUS (ze względu na siedzibę płatnika składek), PUP (siedziba pracodawcy), Urzędów Wojewódzkich (siedziba pracodawcy lub miejsce zamieszkania imigranta), szkół i uczelni.

Regionalne dane dotyczą jedynie imigrantów krótkoterminowych, przebywających na podstawie wizy pracowniczej do 180 dni w ciągu 12 miesięcy. A taką możliwość mają obywatele tylko 6 państw. Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji lub Ukrainy. W tej statystyce nie mieszczą się imigranci przyjeżdżający w ruchu bezwizowym (3 miesiące) z zamiarem przedłużenia pobytu. W Polsce klasyfikowanie migracji zewnętrznych określa się ze względu na długość pobytu i rodzaj pozwolenia na pracę.

Tak, więc mamy imigrantów krótkoterminowych do 180 dni na podstawie wizy pracowniczej, ruchu bezwizowego, pracy sezonowej oraz długoterminowych pracujących na podstawie pozwoleń do 3 lat.

Rząd, samorządy i społeczeństwo powinno dołożyć wszelkich starań, żeby zatrzymać imigrantów z powodów ekonomicznych i przyczyn społecznych. Różnorodność sprzyja rozwojowi, kreatywności i podnoszeniu jakości życia.

Na poziomie krajowym nie ma rozwiązań systemowych wpływających na proces integracji imigrantów. Chociażby tak podstawowych jak system nauczania języka polskiego dla cudzoziemców. To powoduje, że imigranci mają problem z przejściem z wymiaru bycia pracownikiem do wymiaru bycia członkiem społeczności lokalnej.

Wymiary „wchodzenia” imigranta w społeczeństwo przyjmujące (*opracowanie Małgorzata Budyta-Budzyńska*):

- Wymiar ekonomiczny związany z rynkiem pracy.
- Wymiar kulturowy związany z kompetencjami językowymi i kulturowymi.
- Wymiar społeczno-polityczny związany z interakcjami społecznymi i działalnością polityczną.
- Wymiar tożsamościowy związany z poczuciem wspólnoty i identyfikacją narodową.

Nasz standard dotyczy drugiego wymiaru wchodzenia imigranta w społeczeństwo przyjmujące, nauki języka i kultury polskiej. Tworzeniem lokalnych systemów organizowania nauki języka polskiego.

Nie będziemy zajmować się dużą grupą imigrantów edukacyjnych, uczniów szkół średnich, artystycznych oraz studentów. Są to imigranci bądź kierunków anglojęzycznych, bądź odbywających intensywny kurs językowy przed rozpoczęciem studiów.

I. Wartości

Po co należy organizować kursy języka polskiego dla imigrantów i imigrantek?

Wartości, które nas do tego obligują.

Sprawiedliwość - Imigranci płacą podatki, mają udział w dochodach gminy, a więc naturalnym jest udział w wydatkach.

Równowaga – Oczekujemy dobrej jakości usług, a bez dobrej znajomości języka polskiego świadczenie takich usług jest trudne, a przy niektórych usługach wręcz niemożliwe.

Chcemy, żeby osoba, która nas obsługuje dobrze się komunikowała po polsku. Dlatego tworzymy warunki do nauki języka.

Wspólnota – Osoba znająca język, rozumiejąca otoczenie bardziej identyfikuje się ze wspólnotą lokalną. Ma uczucie, że jest „u siebie”, bierze odpowiedzialność za sąsiadów, dba o relacje i rozwój lokalnej społeczności. Imigranci znający język w mowie i piśmie zyskują dostęp do kultury i usług społecznych.

Różnorodność – Wzbogacamy swoje perspektywy. Dzięki wspólnemu językowi nawiązują się relacje między dziećmi i dorosłymi. Poznajemy swoje kultury, zwyczaje, postawy.

Bezpieczeństwo - Imigrant znający język, łatwiej wchodzi w interakcje. Mamy okazje go poznać. Zmniejszamy pole do tworzenia się wyizolowanych grup społecznych, funkcjonujących jedynie we własnym kręgu kulturowym i towarzyskim.

Rozwój - Znajomość języka polskiego obniża koszty świadczenia usług publicznych, wydatki administracji samorządowej i rządowej. Imigrant znający język, zintegrowany jest bardziej świadomym konsumentem, nie ogranicza konsumpcji, ze względu na plan powrotu do kraju pochodzenia. Konsumpcja na wyższym poziomie, sięga po dobra luksusowe.

II. Opis organizacji kursów języka polskiego.

1. Kursy dla dzieci

Lektor prowadzący kursy dla dzieci i młodzieży powinien mieć przygotowanie z glottodydaktyki, kompetencji komunikacji międzykulturowej, przygotowanie do pracy z dziećmi.

1.1. Kursy językowe dla dzieci stacjonarne

Dzieci i młodzież uczestniczące w edukacji szkolnej zgodnie z Ustawą, mają wsparcie w nauczaniu języka polskiego w dwóch formach: w oddziałach przygotowawczych i dwóch dodatkowych godzin lekcyjnych w tygodniu przez 12 miesięcy.

Brakuje nauczania języka polskiego zorganizowanych form pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz doskonalenia umiejętności posługiwania się nim.

Nauczyciele i uczniowie zgłaszają problemy z opanowaniem materiału szkolnego z przedmiotów wymagających specjalistycznego języka (przedmioty ścisłe, zawodowe).

Wydaje się zatem, że zarówno czas jak i formy poznawania języka nowego kraju nie są w pełni przystosowane do potrzeb szkolnych, rozwojowych, życiowych.

Należy stopniowo odchodzić od modelu separacyjnego tworzenia klas/oddziałów przygotowawczych na rzecz integracyjnego przygotowania językowego do udziału w edukacji szkolnej.

Przygotowanie do nauki w języku polskim powinno się rozpocząć przed rozpoczęciem edukacji szkolnej, najlepiej w trakcie wakacji. W formie półkolonii, obozów językowych, także tematycznych

wpisujących się w talenty/zainteresowania dzieci oraz w formie zdalnej, dostępnej w kraju pochodzenia.

Poza tym rekomendowane jest organizowanie kursów równoległych do nauki szkolnej zapewniających stały kontakt z językiem pozwalający na doskonalenie. 2 godziny tygodniowo i tylko przez rok, to stanowczo za mało, żeby osiągnąć biegłość posługiwania się językiem w stopniu pozwalającym na kształcenie na poziomie wyższym czy specjalistycznym.

Pomysły na doskonalenia językowe równoległe do nauczania szkolnego (model integrujący):

- Zatrudnianie asystentów kulturowych w szkole, którzy razem z dzieckiem tworzą zeszyty nowych słówek, współpracują z rodzicami, wzmacniając także ich kompetencje językowe.
- Indywidualna lub w niewielkich grupach nauka języka polskiego w szkole i poza nią, prowadzona przez studentów glottodydaktyki w ramach stażów i praktyk studenckich
- Nauka w świetlicy szkolnej jako dodatkowych zajęć na wzór Szkoły Polskiej w Brukseli (<https://www.eeb1.com/en/>)
- Organizowanie imprez integracyjnych w szkole dla dzieci i ich rodziców, tworzenie warunków do nawiązywania nieformalnych relacji i spotkań poza szkołą.

Partnerzy, sojusznicy

- Wyższa Szkoła Bankowa.
- Uniwersytet Gdański.
- Polessa Centrum Języka Polskiego.
- Organizacje pozarządowe.
- Przedszkola i szkoły, do których uczęszczają dzieci z doświadczeniem migracji.
- Instytucje kultury
- Biblioteki.

1.2. Kursy zdalne

Przy organizacji kursów zdalnych podstawą jest wybór programu, od niego zależy dalsze postępowanie. Kursy zdalne dla dzieci uczęszczających do szkoły najlepiej, żeby były prowadzone na platformie, na której odbywa się zdalna edukacja szkolna.

W przypadku, kiedy to nie jest możliwe (szkoła nie może udostępnić platformy osobie z zewnątrz), należy wybrać program łatwy w obsłudze, z możliwością przesyłania plików, udostępniania/dzielenia ekranu, dzielenia dźwięku systemowego, dokumentowania pracy, połączenia zarówno audio jak i video, z funkcją czatu, możliwością pracy w podgrupach, ciągłej pracy przez 2 godziny. Większa część uczestników, korzysta ze smartfona z przedpłatowym dostępem do internetu, dlatego program powinien mieć mały pobór danych. Ze względu na krótki pobyt rodziców (wiza D, karta czasowego pobytu) operatorzy mobilnego internetu nie podpisują umów czasowych, a wysoki pobór danych przy internecie przedpłatowym przy równoczesnym udziale w zdalnej edukacji jest zbyt wysokim kosztem.

Dostępne programy Zoom ma spory pobór danych, ale daje możliwość pracy w podgrupach. Wadą Zoom jest, że wersja dająca możliwość nieprzerwanej przez całą lekcję jest płatna, za to jest prosty w obsłudze dla użytkownika, bo na komputerze wystarczy kliknąć w link. Tak samo jest w google meet, który ma mniejszy pobór danych, ale nie można tam pracować w grupach. Lektorzy pracują też na skypie, który wymaga instalowania oprogramowania, ale jest darmowy.

W grupie dziecięcej najlepiej kontynuować na programie, który dzieci znają ze szkoły, bo ciągłość narzędzia jest dla nich najłatwiejsza.

Dodatkowe lekcje języka polskiego prowadzone przez nauczycieli dla uczniów prowadzone były na programie do zdalnej edukacji Teams.

W formie zdalnej szczególnie ważne jest, żeby obserwować skupienie i zmęczenie dzieci, odpowiednio dobierać metody nauki, dzielić czas zajęć na pracę indywidualną i grupową, proponować aktywności, które pozwolą dzieciom wstawać od monitora.

W przypadku grup dziecięcych i młodzieżowych przy tworzeniu grup ważniejsze niż jednolity poziom kompetencji językowych ważniejszy jest podział na jednolitą grupę wiekową/rówieśniczą. Ciekawą praktyką przy kursach intensywnych jest budowanie programu nauki wokół motywu, który wiąże się z zainteresowaniami uczestników, np. książek, filmów, gier komputerowych.

Do wsparcia zdalnego nauczania języka warto zaangażować nauczycieli zrzeszonych w ZNP oraz innych wolontariuszy.

Wolontariusze powinni mieć przygotowanie co najmniej z kompetencji komunikacji międzykulturowej posiadać rekomendacje do pracy z dzieckiem.

Częstotliwość

Kontakt z językiem powinien być codziennie, przynajmniej przez 15 minut. Zalecenia dla lektorów o zaplanowanie 15 minutowych zadań domowych na każdy dzień tygodnia. Nauka z lektorem co najmniej 2 razy w tygodniu, przy kursach intensywnych w trakcie przerw w nauce 4 razy w tygodniu po półtorej godziny.

Kanały i narzędzia rekrutacji

Rekrutacja do grup lub nauczania indywidualnego powinna być prowadzona w szkole, w której oceniany jest także poziom znajomości języka oraz zakres potrzeby.

1.3. Praca w domu/ narzędzia wspierające pracę w domu

Lekcje języka polskiego na kanale You Tube

Zeszyt ćwiczeń logopedycznych opracowanych w ramach projektu „Otwarte Pomorze-Integracja w działaniu”

Pomocne portale:

<https://polski.info/pl>

<http://fundacjareja.eu/wielojezyczna-platforma-do-nauki-jezyka-polskiego/>

<https://udsc.gov.pl/uchodzczy-2/pomoc-socjalna/materialy-dydaktyczne-do-nauki-jezyka-polskiego/materialy-dydaktyczne-go-nauki-jezyka-polskiego/>

1.4. Wprowadzanie w kulturę

Jak najwięcej zajęć integracyjnych, wspólnych, rówieśniczych,

Instytucjonalne wsparcie domów kultury i bibliotek.

Wyzwaniem dla instytucji jest stworzenie takiej oferty, która obejmie pozycje z literatury, sztuki, muzyki, filmu i sztuk z pogranicza, performatywnych. Oferty atrakcyjnej dla młodych osób z doświadczeniem migracyjnym oraz społeczności przyjmującej.

Cykle inspirowane projektem biblioteki miejskiej w Sopocie „Bardzo młoda kultura”

2. Kursy dla dorosłych

2.1. Kursy językowe dla dorosłych stacjonarne

Kadra

Minimalne wymagania to lektor z przygotowaniem z metodyki nauczania języka obcego i szkoleniem z kompetencji komunikacji międzykulturowej.

Optymalna sytuacja to prowadzenie kursów przez lektora z przygotowaniem z metodyki nauczania języka polskiego jako obcego/drugiego i szkoleniem z kompetencji komunikacji międzykulturowej.

Lokal, miejsce

Szkoły, uczelnie mają dobrą infrastrukturę przystosowaną do nauki. Na każdym kursie próbuje się odwzorować klasę, więc szkoły są wyborem naturalnym. Mają tablice, ławki i krzesła, są dostępne dla osób z niepełnosprawnością.

Kurs prowadzony w klasie szkolnej zapewnia komfort oraz intymność, ma aspekt psychologiczny ułatwiający wejście w sytuację edukacyjną.

Przed zwróceniem się do konkretnej szkoły z prośbą o udostępnienie klasy na kurs języka polskiego, trzeba sprawdzić zarządzenie organu prowadzącego w sprawie zarządzenia określającego zasady udostępniania pomieszczeń przez szkoły. Takie zarządzenie powinno wskazywać organizację kursów języka polskiego w katalogu bezpłatnych udostępnień.

W przypadku braku możliwości korzystania z szkół można naturalnym wyborem są biblioteki, muzea, domy kultury, domy sąsiedzkie. Za takim wyborem przemawia to, że posiadają pełną infrastrukturę. Nie wymagają doposażenia w sprzęt dodatkowych nakładów finansowych. Są finansowane ze środków publicznych, czyli przez podatników.

Biblioteki także są miejscem ze stanowiskami z darmowym dostępem do internetu.

Te miejsca nie zawsze mają wydzieloną przestrzeń zapewniającą komfort i intymność, prowadzą swoją działalność, która może kolidować z kursami.

Istotne jest, że te miejsca ulokowane są w bliskości komunikacji publicznej.

Wyzwaniem jest dostosowanie godzin działalności bibliotek i instytucji kultury do godzin aktywności zawodowej imigrantów i imigrantek.

Kanały i narzędzia rekrutacji

Informacje formułujemy w języku rosyjskim, ukraińskim, angielskim. Pamiętamy, że jest przeznaczona dla osób, które dopiero chcą się nauczyć języka polskiego.

Zamieszczamy:

Na portalach społecznościowych, zamkniętych grupach imigranckich na Facebooku; w kontakcie, itp. Informacje powinny być powtarzane z dużą częstotliwością.

Umieszczamy w:

Centra handlowych, sklepach sieci Biedronka,

Miejscach zamieszkania, hostelach, motelach, hotelach robotniczych, itp.

Zakładach pracy, agencjach zatrudnienia,
Osoby, które mają dzieci zrekrutujemy przez szkoły i przedszkola.
Znaczącym wsparciem w dotarciu z informacją o organizowanych kursach są liderzy imigrancy, sektor usług beauty prowadzony przez imigrantki. Imigrantki korzystają z usług u imigrantek.

Częstotliwość

Z punktu widzenia dydaktycznego zajęcia powinny się odbywać to co najmniej 2 dni w tygodniu po 2 godziny. Dla imigrantów pracujących na zmiany, opiekujących się dziećmi dziećmi warto mieć ofertę kursów odbywających się raz w tygodniu z dłuższym spotkaniem. Statystycznie największa popularność kursów po 18.00 i w soboty. Grupy zaawansowane przygotowujące się do egzaminu B1, gotowe są do pracy nawet 3 razy w tygodniu. Warto także umówić się z lektorem/lektorką i grupą na elastyczność i możliwość zmiany dni i godzin zajęć. Klienci kursów nie zawsze mają stałe godziny pracy, nie zawsze są w stanie zaplanować swoją dyspozycyjność z wyprzedzeniem na 3 miesiące. W grupach zróżnicowanych, w mniejszych miejscowościach, gdzie trudno utworzyć kilka grup, sprawdza się model z zajęciami 2 razy w tygodniu + jedno spotkanie w soboty, dla osób które sobie gorzej radzą z przyswajaniem języka. Takie rozwiązanie pomaga zachować trwałość grupy.

Struktura formalna

Formalizacja procesu sprzyja trwałości grupy, wzięcia odpowiedzialności za udział przez kursantów. Regulamin przystąpienia do kursu z podkreśleniem obowiązkowej obecności, z sankcjami, między innymi skreślenie z listy obecności. Także z nagrodą/prezenterem dla osób z najwyższą frekwencją. Uroczystość wręczania certyfikatów ukończenia kursu.

2.2. Praca w domu/ narzędzia wspierające pracę w domu
Niestandardowe wsparcie nauki języka

2.3. Wprowadzenie w kulturę
Podstawą są celowane zaproszenie w języku kraju pochodzenia, dystrybuowane tymi samymi kanałami co wykorzystywane w rekrutacji na kursy.
Imigranci powinni poczuć, że jest to zaproszenie specjalne, dla nich.

Pomysłem rozpoczęciem procesu włączania w kulturę jest wykorzystanie ciekawości miejsca, w którym się jest. Spacer po lokalnych atrakcjach, ważnych miejscach dla mieszkańców przyczyni się rozpoczęcia procesu włączania w kulturę.

Uczestnictwo w kulturze jest kształceniem kompetencji językowych i kulturowych.
Działania zależą od społeczności, w której jest prowadzona działalność, nie można stosować „kalki” z dobrych praktyk. Społeczność lokalną trzeba przygotować do spotkania z imigrantami.
Organizowanie wydarzeń dedykowanych imigrantom.

3. Kursy językowe dla dorosłych zdalne

3.1. Wymagania narzędzi zdalnych: połączenie audio, wideo, możliwość wysyłania plików, Program powinien być łatwy w obsłudze, z możliwością przesyłania plików, udostępniania/dzielenia ekranu, dzielenia dźwięku systemowego, dokumentowania pracy, połączenia zarówno audio jak i video, funkcją czatu, możliwością pracy w podgrupach, czasem korzystania co najmniej 2 godziny

ciągłej pracy oraz dostępny dla większych grup. Przy kursach języka polskiego dochodzi jeszcze jeden warunek niskiego poboru danych. Większa część uczestników, szczególnie na kursach podstawowych, nie posiada komputerów i korzysta ze smartfona z przedpłaconym dostępem do internetu. Ze względu na krótki pobyt (wiza D, karta czasowego pobytu) operatorzy mobilnego internetu nie podpisują umów czasowych, a wysoki pobór danych przy internecie przedpłaconym jest dla nich zbyt wysokim kosztem

Ułatwiające realizację kursu jest korzystanie z jednego linku przez cały czas trwania zajęć – jeśli wybrany program daje taką możliwość. Wspierające jest także wysyłanie dzień wcześniej lub w dniu lekcji przypomnień o kursie.

Czas

Partnerzy, sojusznicy

3.2. Praca w domu/ narzędzia wspierające pracę w domu

Niestandardowe wsparcie nauki języka

e-learning

sesje z tutorem, sam na sam

„swap” językowy, kojarzenie z osobami, które chcą się nauczyć języka rodzimego imigranta

Pomocne portale:

<https://udsc.gov.pl/uchodzcy-2/pomoc-socjalna/materialy-dydaktyczne-do-nauki-jezyka-polskiego/materialy-dydaktyczne-go-nauki-jezyka-polskiego/>

<https://polski.info/pl>

<http://fundacjareja.eu/wielojezyczna-platforma-do-nauki-jezyka-polskiego/>

Dobre praktyki

- "Dwa głosy w jednej sprawie" to projekt polsko-ukraińskiej wymiany młodzieżowej, w której udział biorą uczestnicy zajęć teatralnych z Ośrodka teatralnego Rondo oraz studenci z Ukraińskiego uniwersytetu Katolickiego we Lwowie.
- Gdańskie kluby porozmawiamy na różne tematy.

Rozmowy różnorodne od stereotypowych: Święta, kuchnia, ale też kultura dnia codziennego, o czym w Polsce nie wypada rozmawiać, aktualne problemy polityczne, media i ich barwa światopoglądowa, aktualne wydarzenia, konflikty i niepokoje społeczne, „tłumaczenie świata”, tłumaczenie popkultury. Zaletą spotkań jest możliwość dołączenia w dowolnej chwili, bez zapisywania się. Cykliczność spotkań.

- Lokalne wycieczki, spacer po miejscach praktycznych (urzędy, instytucje, instytucje kultury) oraz nieoczywistych, ciekawych, nawiązujące do formuły gry miejskiej, questu.
- Kluby filmowe, filmy z polskimi filmami. W optymalnej wersji filmy z napisami w języku kraju pochodzenia.
- Punkt doradczy w Tczewie. Grupa kursu języka polskiego, dostaje dodatkowe usługi, pomoc prawną, psychologiczną, wycieczki lokalne, pokazy filmowe.

Pomysły

- Wykorzystanie kin komercyjnych, które po pandemii będą w bardzo trudnej sytuacji finansowej. Mogłyby organizować seanse z filmami polskimi, cykle ze sfilmowanymi lekturami szkolnymi.
- W chwili obecnej Kino w Tczewie, należące do sieci Helios posiad ofertę z napisami w języku rosyjskim, jednak ograniczoną do super produkcji.
- Helios ma w swojej ofercie cykl Kino na obcasach, analogicznie kino krajów pochodzenia. Ciekawe zarówno dla imigrantów, więź z kulturą, kontakt z krajem pochodzenia, ale także poznawczo dla społeczności przyjmującej.
- Stworzenie „pigułki” tożsamościowej społeczności przyjmującej lektur i filmów.
- Nawiązanie do doświadczeń pokoleniowych kultury światowej.

Załącznik - Regulamin uczestnika

1. Wypełniłam/em deklarację udziału w projekcie podając prawdziwe dane. W przypadku podania nieprawdziwych danych mogę zostać skreślony z kursu.
2. Zapoznałem się i podpisałem informację oraz zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych.
3. Zapoznałam/em się z harmonogramem kursu języka polskiego i akceptuję go oraz deklaruję pełną frekwencję.
4. Przyjmuję informację organizatorów, o tym, że:
 - dopuszczalna jest nieobecność spowodowana ważnymi przyczynami tylko na 3 spotkaniach,
 - po 3 nieobecnościach zostaną skreślona/ny z listy kursantów,
 - mogę wziąć udział tylko w jednym kursie na tym samym poziomie,
 - w przypadku trudności z przyswojeniem materiału zgłoszę fakt prowadzącemu, który ma prawo przeniesienia mnie na niższy poziom.

III. INTEGRUJĄCA SZKOŁA

STANDARDY PRACY SZKOŁY PRZYJAZNEJ IMIGRANTOM (opracowany w ramach dofinansowania MEN). Standard jest częścią opracowywanego standardu w edukacji, który będzie się składał z trzech komponentów Standardu badania dziecka obcojęzycznego i/lub dwujęzycznego, Integrującego przedszkola oraz poniższego standardu Integrującej szkoły.

Proces tworzenia standardów otworzyła dyskusja na temat wartości istotnych w pracy z osobami mającymi mniejsze szanse (ze szczególnym uwzględnieniem pracy z dziećmi i młodzieżą o doświadczeniach migracji)

Jako szczególnie ważne uznano następujące wartości:

- otwartość
- szacunek
- relacje
- tolerancja
- zaufanie
- równe szanse

- indywidualne podejście
- wsparcie
- pomoc
- wiedza

W trakcie rozmowy nad znaczeniem i wspólnym rozumieniem poszczególnych wartości uznano, że szczególnie istotnymi, pierwotnymi wobec innych, wyznaczającymi ramy pracy nauczyciela szkoły integrującej są wiedza, szacunek i zaufanie

WIEDZA

Uznajemy, że rzetelna wiedza rozumiana jako merytoryczne kompetencje nauczyciela stanowić powinna podstawę działań wobec dzieci o specjalnych potrzebach. Wiedza, zmniejsza niebezpieczeństwo popełniania błędów umożliwiając jednocześnie poszukiwanie właściwych rozwiązań w sytuacjach trudnych, a także pozwala mierzyć się z różnicami i odmiennością. Istotne jest według nas rozumienie, że wiedza nie pochodzi tylko ze szkoły. Doświadczenie i umiejętne korzystanie z niego powinno być jej ważnym uzupełnieniem. Dlatego szkoła powinna też sięgać do zasobów, które do szkoły przynoszą uczniowie i ich rodzice. Mogą być one fundamentalnym wzmocnieniem jakości uczenia się wszystkich udziałowców szkoły, a także budować ich kulturową otwartość.

SZACUNEK

Szacunek w naszym rozumieniu oznacza, że dajemy sobie i innym możliwość zobaczenia siebie nawzajem obok naszych ograniczeń kulturowych. Zakładamy z góry, że wszyscy jesteśmy godni szacunku i tylko nasze uczynki określać mogą jego granice. Oddzielamy ocenianie szkolne od pokusy stereotypizacji w opisie drugiego człowieka. Nawet jeśli się bardzo nie zgadzamy z opiniami innych ludzi, staramy się dostrzec i zrozumieć przyczynę i źródła różnic. Oznacza to konieczność bycia uważnym w słuchaniu innych ludzi, aby trafnie rozpoznawać ich realne potrzeby i szukać drogi do ich zaspokojenia, nie narzucając z góry rozwiązań, które wydają się nam najlepsze. Pamiętamy o tym, że człowiek potrzebuje wyzwań i dlatego musimy tak formułować oczekiwania wobec uczniów, aby mogli się z nimi mierzyć wykorzystując wszystkie swoje zasoby i możliwości.

ZAUFANIE

Sądzymy, że zaufanie pozwala ludziom układać relacje z innymi ludźmi w taki sposób, aby zaspokajały one podstawowe poczucie bezpieczeństwa w byciu razem i wspólnej pracy. Jeśli zespół nauczycielski potrafi otwarcie rozmawiać o tym, co się nie udaje w jego pracy i potrafi poszukiwać rozwiązań, to istnieje szansa na budowanie również w klasie przestrzeni do otwartej, bezpiecznej rozmowy na temat różnic i podobieństw wynikających z kulturowych, społecznych, ekonomicznych czy seksualnych przesłanek. Taka otwarta, mądra rozmowa powinna być fundamentem akceptacji różnorodności i traktowania jej jako istotnej wartości interesującego życia. Ponieważ zdajemy sobie sprawę z tego, że zaufanie rodzi się z dobrych wspólnych doświadczeń, staramy się tworzyć warunki do ich zdobywania oraz postępować tak, aby nasza wiarygodność sprzyjała poczuciu bezpieczeństwa uczniów i ich rodziców w relacjach z nami. Uważamy, że człowiek pozbawiony strachu przed odrzuceniem lub wyśmianiem odważniej podejmuje działanie. Nie boi się popełnienia błędu, gdyż wie jest on czymś naturalnym w procesie uczenia się i rozwoju. Ważne jest zatem, abyśmy my sami,

a także nasi uczniowie potrafili trafnie oceniać ryzyko podejmowanych decyzji relacjach z innymi ludźmi oraz odważnie przyjmować ich konsekwencje.

WIZJA INTEGRUJĄCEJ SZKOŁY

Kategoria programowa	Kategoria materialna	Stosunki międzyludzkie
Szkoła traktuje obecność dzieci z innych kultur jako szansę rozwojową dla wszystkich uczniów i środowiska lokalnego		W szkole istnieje powszechne porozumienie w sprawie wspierania uczniów o specyficznych potrzebach w tym dzieci o doświadczeniu imigracji
Szkoła posiada porozumienia o partnerskiej współpracy i wymianie informacji z podmiotami ją wspierającymi	Wszystkie dokumenty szkolne mają odpowiednie wersje językowe, aby rodzice dzieci z innych kultur czuli się bezpiecznie	Rodzice dzieci imigranckich mają swobodny dostęp do informacji o sytuacji dziecka w szkole oraz są zachęceni do kontaktu i współpracy
Szkoła dysponuje autonomią w podejmowaniu decyzji o koniecznych działaniach wspierających uczniów o specyficznych potrzebach	Nauczyciele w bieżącej pracy z dziećmi mają dostęp do profesjonalnych aplikacji translatorskich	Szkoła organizuje spotkania międzykulturowe w trakcie których społeczność szkolna i środowisko lokalne może poznać
Szkoła posiada procedury i narzędzia wspierające cudzoziemskich rodziców w przyjęciu, adaptacji i zwiększania szans edukacyjnych dzieci w środowisku szkolnym	Biblioteka szkolna posiada odpowiednią literaturę i materiały multimedialne do kształtowania wrażliwości międzykulturowej i nauczania dzieci imigranckich.	Szkoła realizuje projekty edukacyjne w trakcie których młodzi ludzie z różnych kultur we współpracy mogą poznawać się lepiej i wzmacniać więzi (to można dać do programu!)
Szkoła stwarza warunki do bezpiecznego – na warunkach równości – pobytu dziecka imigranckiego w placówce	Nauczyciele mogą uzyskać wsparcie finansowe dla doskonalenia swoich kompetencji dydaktycznych i międzykulturowych. Istnieje w szkole specjalny fundusz szkoleniowy	Nauczyciele systematycznie spotykają się i rozmawiają o problemach w pracy z dziećmi o specyficznych potrzebach i wspólnie poszukują rozwiązań oraz tworzą plany doskonalenia swojej praktyki
Nauczyciele języka polskiego posiadają kompetencje do nauczania go jako obcego	W szkole istnieje specjalny fundusz na niespodziewane wydatki związane z pracą w środowisku międzykulturowym (np.	

	projekty specjalne związane z prezentacją kultury kraju pochodzenia dzieci)	
Nauczyciele szkoły posiadają wystarczające kompetencje do pracy z osobami z innych kultur	Nauczyciele przedmiotów innych niż j. polski posiadają dostęp do koniecznych pomocy dydaktycznych	
Nauczyciele mają w koniecznych sytuacjach dostęp do wsparcia specjalistów od komunikacji międzykulturowej i psychologii	Szkoła dysponuje odpowiednimi poradnikami i informatorami wspierających rodziców dzieci imigranckich	
Szkoła jest z zasady wielokulturowa i umożliwia wszystkim wyrażanie swojej odrębności kulturowej		
Rodzice dzieci o doświadczeniu imigracji są partnerami szkoły w procesie kształcenia i wychowania		
Nauczyciele pracujący z dziećmi imigranckimi mają wsparcie asystenta		

Analiza SWOT

Mocne strony szkoły: (wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę): • kreatywność zespołów szkolnych w poszukiwaniu rozwiązań • dostrzeganie trudności • międzykulturowe doświadczenia (wymiana międzynarodowa) • szybkie reagowanie na wyzwania zmieniającego się świata, szybka reakcja na problem • empatia (współodczuwanie) pracowników szkoły, życzliwość • kompetencje komunikacyjne nauczycieli • wspierający dyrektor • metody i narzędzia pracy (gry edukacyjne) stosowane przez nauczycieli	Słabe strony szkoły: (wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę) • zbyt liczne klasy • organizacja pracy, dwuzmianowość, biurokracja • słaba komunikacja pomiędzy dyrektorem a pracownikami, słaba komunikacja w ogóle • autorytarne zarządzanie • brak nauczycieli wspomagających • mało samodzielni uczniowie • słaba współpraca między nauczycielami, brak grupowej analizy problemu • brak wytycznych do pracy • praca w późnych godzinach • komunikacja on-line • nastawienie na rywalizację i oceny
---	---

• otwarta i przyjazna atmosfera • refleksyjne podejście • dobre pomysły są realizowane • otwartość na dzielenie się doświadczeniami i nowe projekty • wspieranie się przez nauczycieli • zaangażowanie nauczycieli • nowoczesne zaplecze sportowe • dobre wyposażenie szkoły • szkoła posiada autorytet • współpraca z różnymi instytucjami • szkoła jest ośrodkiem lokalnego życia • dobra współpraca z rodzicami, dobry kontakt • organizowane są zajęcia wspierające pracę z dziećmi o specyficznych potrzebach • dobra kadra terapeutyczna • wielospecjalistyczna pomoc • nauczyciele potrafią słuchać!? • klasy integracyjne	• brak partycypacji? • brak czasu na zastanowienie się • brak możliwości wyrównywania szans • brak prawa do popełniania błędów • hałas • brak wpływu na zmiany • brak miejsca na działania rewalidacyjne • brak czasu na indywidualny kontakt z uczniem • konflikty z rodzicami • brak podręczników do pracy z obcokrajowcami • uczniowie nie są traktowani podmiotowo • kadra zmienia się zbyt często • nastawienie na treści w nauczaniu • organizacja pracy, zbyt długie lekcje • sztywna struktura szkoły i brak gotowości na zmiany
Szanse: (wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany) • dostęp do szkoleń • prawa człowieka • pojawienie się polityków, którzy rozumieją wyzwania współczesności • polityka samorządów lokalnych (wsparcie) • potrzeba zmiany • partnerstwa w pracy na rzecz spójności społecznej • zdecydowanie UE w relacjach z Polską • dostępność funduszy zewnętrznych • doświadczenia gdańskie • coraz większa różnorodność kulturowa społeczeństwa w Polsce • studenci obcokrajowcy • możliwość pozyskania wolontariuszy • potrzeby gospodarki polskiej	Zagrożenia: (wszystko to co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej) • pandemia • zamykanie szkół • ograniczenia wolności • kryzys ekonomiczny • niekontrolowany internet • definiowanie wrogów • konflikty z krajami UE • brak dotacji • reforma orzecznictwa o niepełnosprawności • słaby dostęp do technologii • polexit • ograniczenie autonomii szkół • exodus migracyjny • zapracowani rodzice • radykalizacja społeczeństwa • niski status ekonomiczny i społeczny nauczyciela • zachowania agresywne • ultraprawicowe postawy

	• różnice materialne • kryzys klimatyczny • podziały społeczne • polityka krajowa
--	--

Trzy obszary działań Integrującej Szkoły

1. Demokracja w szkole
2. Integracja społeczna
3. Aktywność obywatelska w środowisku lokalnym

DEMOKRACJA W SZKOLE

Szkoła jest miejscem wszechstronnego rozwoju uczniów i nauczycieli. Oznacza to, że nauczyciele stale poszukują skutecznych i atrakcyjnych sposobów na organizowanie przyjaznego i bezpiecznego procesu uczenia się. Rodzice i uczniowie mają realny wpływ na program szkoły rozumiany jako zorganizowane ramy ich bezpiecznego pobytu w szkole. Ich propozycje są dyskutowane, a niektóre wprowadzane w życie. Pytania i potrzeby uczniów traktowane są poważnie i wspólnie poszukuje się na nie odpowiedzi i sposobów ich zaspokojenia. Samorząd uczniowski jest autentycznie niezależny, a dorośli wspierają go tylko swoim doświadczeniem i dysponowanymi zasobami materialnymi. Wizja i misja szkoły jest poddawana systematycznej refleksji w której uczestniczą nauczyciele, rodzice, uczniowie i partnerzy zewnątrz. Nauczyciele wiedzą, co mają robić i jaka jest ich odpowiedzialność. Dyrektor/ka stwarza warunki do poszukiwania przez nauczycieli rozwiązań trudnych problemów i wspólnie z nimi podejmuje decyzje o kierunkach działań dla podniesienia jakości pracy szkoły.

1 – początek drogi, **2** – mamy pewne osiągnięcia, **3** – dobrze wykonujemy swoją pracę, **4** – jesteśmy bardzo zadowoleni z efektów naszej pracy

DEMOKRACJA W SZKOLE (Społeczność szkolna i środowisko mają realny wpływ na podejmowane w szkole decyzje)	1	2	3	4
Różnice w postrzeganiu rzeczywistości szkolnej uważamy za naturalne i potrafimy otwarcie o nich dyskutować i demokratycznie podejmować decyzje				
Potrafimy dostrzec mocne strony każdego z naszych uczniów oraz pokazać im, że je doceniamy				
Szanujemy i przestrzegamy prawa człowieka				
Popełniane przez nas i uczniów błędy traktujemy jako impuls rozwojowy				

Stwarzamy Samorządowi Uczniowskiemu warunki do niezależnego działania i wspieramy go swoim doświadczeniem i zasobami materialnymi szkoły				
Inne standardy				
W zależności od wyników dyskusji ustalamy cele priorytetowe na najbliższy rok:				

DEMOKRACJA W SZKOLE

Różnice w postrzeganiu rzeczywistości szkolnej uważamy za naturalne i potrafimy otwarcie o nich dyskutować oraz demokratycznie podejmować decyzje

- Emocjonalne konflikty zdarzają się tylko incydentalnie i nie mają wpływu na postrzeganie szkoły jako otwartej na krytykę
- Stworzyliśmy bezpieczne ramy organizacyjne dla wyrażania opinii przez nauczycieli, uczniów i ich rodziców oraz proponowania zmian w pracy szkoły
- Posiadamy protokoły spotkań zawierające zapis prowadzonych dyskusji, opisy decyzji, sposobów ich podjęcia oraz przyjętych rozwiązań

Potrafimy dostrzec mocne strony każdego z naszych uczniów oraz pokazać im, że je doceniamy

- Zachęcamy uczniów do prowadzenia portfolio swoich najważniejszych osiągnięć
- Posiadamy notatki z indywidualnych rozmów z uczniami oraz potrafimy nazwać ich dokonania rozwojowe
- Potrafimy przekazywać pozytywne komunikaty wzmacniające poczucie wiary uczniów we własne siły

Szanujemy i przestrzegamy prawa człowieka w szkole

- W Statucie szkoły określiliśmy wyraźnie prawa i obowiązki uczniów, a także rodziców oraz procedury ich dochodzenia w sytuacjach spornych
- Przeprowadzamy lekcje na temat praktycznych aspektów przestrzegania praw człowieka np. o tym, że każda jednostka posiada sferę autonomii, do której nie ma dostępu żadna władza (również szkolna)

Popełniane przez nas i uczniów błędy traktujemy jako impuls rozwojowy

- Informujemy uczniów przed lekcjami, że każdy popełnia błędy i są one czymś naturalnym w procesie uczenia się. Strach przed ich popełnianiem przeszkadza w podejmowaniu działania.
- Pytania uczniów uznajemy za ważniejsze od odpowiedzi i zachęcamy uczniów do ich zadawania

Stwarzamy Samorządowi Uczniowskiemu warunki do niezależnego działania i wspieramy go swoim doświadczeniem i zasobami materialnymi szkoły

- Zachęcamy samorząd szkolny do korzystania ze swoich praw (np. do organizacji życia szkolnego, umożliwiającego zachowanie właściwych proporcji między wysiłkiem szkolnym a możliwością rozwijania i zaspokajania własnych zainteresowań)

- Inicjatywy samorządu szkolnego traktujemy z należytą powagą, wspieramy je i możemy podać ich przykłady

INTEGRACJA SPOŁECZNA

Szkoła jest instytucją, która poza rodziną najbardziej wpływa na socjalizację młodych ludzi. To w jaki sposób będzie kształtować praktykę społecznego uczestnictwa w życiu publicznym ma olbrzymi wpływ na jakość życia całego społeczeństwa. Wolność i umiejętność dokonywania wyborów, a także ponoszenia odpowiedzialności za nie są nadrzędnymi umiejętnościami obywatela demokratycznego państwa. Szkoła wolna od manipulacji i pochwalania konformizmu sprzyja racjonalnemu postrzeganiu świata i poszukiwaniu przyjaznej kooperacji z innymi ludźmi. Wszyscy udziałowcy szkoły niezależnie od statusu społecznego, narodowości, religii powinni się czuć w szkole bezpiecznie i mieć pewność, że w sytuacji kryzysowej dostaną od niej wsparcie. Programy wychowania i profilaktyki powinny być nastawione na kształtowanie tolerancji w relacjach społecznych i akceptacji odmienności. Nauczyciele powinni zwracać w swojej praktyce na przypadki działania stereotypów w relacjach społecznych, prowadzących do powstawania uprzedzeń i praktyk dyskryminacyjnych. Dzieci i młodzież o doświadczeniach migracyjnych mają szczególne wyzwania w kontaktach z przedstawicielami kulturowej większości. Nie zawsze są w stanie wyrazić zarówno swoją indywidualność, jak i potrzebę bycia razem w społeczności szkolnej. Akceptacja i zrozumienie dla trudności w integracji społecznej, umiejętność wzmacniania poczucia wartości ułatwi w przyszłości młodym ludziom budowanie ekonomicznych i społecznych filarów własnego życia.

1 – początek drogi, **2** – mamy pewne osiągnięcia, **3** – dobrze wykonujemy swoją pracę, **4** – jesteśmy bardzo zadowoleni z efektów naszej pracy

INTEGRACJA SPOŁECZNA	1	2	3	4
Dostrzegamy i akceptujemy niejednoznaczność w relacjach międzykulturowych				
Traktujemy wszelkie kulturowe różnice jako szansę rozwojową dla wszystkich uczniów i środowiska lokalnego				
Posiadamy procedury i narzędzia wspierające rodziców - migrantów w bezpiecznym wprowadzeniu i adaptacji ich dzieci do społeczności szkolnej				
Mamy kompetencje do pracy z osobami z innych kultur				
Współpracujemy z instytucjami administracji samorządowej i rządowej oraz organizacjami społecznymi w otoczeniu szkoły w celu wzmocnienia procesów integracyjnych				
Dyrektor/ka szkoły wspiera doskonalenie się nauczycieli w zakresie edukacji międzykulturowej				
Inne standardy				
W zależności od wyników dyskusji ustalamy cele priorytetowe na najbliższy rok:				

INTEGRACJA SPOŁECZNA

Dostrzegamy i akceptujemy niejednoznaczność w relacjach międzykulturowych

- Rozumiemy, że spotkanie międzykulturowe prowadzić może do napięć i staramy się przygotować na to uczniów
- Stwarzamy okazję do przedstawiania swojej kulturowej odrębności przez uczniów o doświadczeniach imigranckich
- Motywujemy uczniów z kulturowej większości do poznawania kultury dzieci pochodzących z innych krajów

Traktujemy wszelkie kulturowe różnice jako szansę rozwojową dla wszystkich uczniów i środowiska lokalnego

- W trakcie spotkań z rodzicami zachęcamy ich do motywowania swoich dzieci do nawiązywania koleżeńskich relacji z dziećmi o doświadczeniach migracyjnych
- Stworzyliśmy system uczniowskiego wspierania się w rozwoju (tutoring szkolny)

Posiadamy procedury i narzędzia wspierające rodziców - migrantów w bezpiecznym wprowadzeniu i adaptacji ich dzieci do społeczności szkolnej

- Szkoła posiada opracowany opis (w języku kraju pochodzenia ucznia) wszystkich czynności, jakie powinien wykonać cudzoziemski rodzic, aby bezpiecznie wprowadzić swoje dziecko do placówki
- W szkole istnieją opracowane zasady opieki nad dzieckiem o doświadczeniach migracyjnych w pierwszych miesiącach jego pobytu w szkole (m.in. np. polski rówieśnik przewodnik)
- W naszej szkole rodzice dzieci imigranckich mają swobodny dostęp do informacji o sytuacji dziecka w szkole oraz są zachęceni do kontaktu i współpracy
- Szkoła informuje rodziców imigrantów o ich prawach i możliwościach uzyskania instytucjonalnej pomocy ze strony administracji państwowej i/lub organizacji pozarządowych

Mamy kompetencje do pracy z uczniami z innych kultur

- Nauczyciele odbyli konieczne szkolenia z zakresu edukacji i komunikacji międzykulturowej
- Współpracujemy z innymi szkołami, wymieniając się doświadczeniami w pracy z zakresu edukacji międzykulturowej
- Uczniowie o specyficznych potrzebach, w tym o doświadczeniach migracyjnych, czują się w szkole dobrze
- Potrafimy wykorzystać odmienność do kształtowania postaw tolerancji i akceptacji dla różnic kulturowych między ludźmi
- Realizujemy projekty edukacyjne we współpracy z innymi szkołami w ramach europejskich programów edukacyjnych
- W szkole istnieje zespół, który na bieżąco monitoruje stan pracy z dziećmi o specyficznych potrzebach i opracowuje plany działań dla rozwiązywania najpilniejszych problemów i sytuacji kryzysowych.

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Nasza przynależność narodowa nie zależy od nas. Po prostu rodzimy się w konkretnym miejscu, wśród ludzi o określonej tożsamości narodowej i w procesie wychowania odnajdujemy się w tej identyfikacji, budujemy ją w sobie i wzmacniamy. Bycie obywatelem jest jednak czymś innym, gdyż może być efektem świadomego wyboru. Współczesne państwo rzadko jest jednonarodowe. Procesy globalizacji oraz przemieszczanie się ludzi w poszukiwaniu bezpieczeństwa i godnego życia spowodowały, że w ramach państwa żyją ludzie różnych narodowości. Jednak wszyscy oni są obywatelami, tworząc społeczeństwo, wspólnotę. Jakość tej wspólnoty określają kompetencje obywatelskie jej członków. Nabywamy je w różnych sytuacjach społecznych, w relacjach z innymi ludźmi. Im więcej takich sytuacji zainicjuje szkoła, tym większa szansa na aktywność obywatelską uczniów w dorosłym życiu.

1 – początek drogi, **2** – mamy pewne osiągnięcia, **3** – dobrze wykonujemy swoją pracę, **4** – jesteśmy bardzo zadowoleni z efektów naszej pracy

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA	1	2	3	4
Uczenie się organizujemy w taki sposób aby uczniowie mogli ze sobą współpracować i uczyć się od siebie				
Zapoznajemy uczniów z obywatelską aktywnością mieszkańców i zachęcamy ich do włączania się w tego rodzaju działania				
Promujemy wolontariat jako formę aktywności obywatelskiej				
Dyrektor/ka szkoły udziela wsparcia merytorycznego i materialnego pomysłom nauczycieli, rodziców i uczniów na zwiększanie obywatelskiej aktywności społeczności szkolnej				
Inne standardy				
W zależności od wyników dyskusji ustalamy cele priorytetowe na najbliższy rok:				

AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Uczenie się organizujemy w taki sposób, aby uczniowie mogli ze sobą współpracować i uczyć się od siebie

- Staramy się, aby każda lekcja zawierała momenty interaktywne (praca w parach, grupach, eksperymenty, itp.)
- Wymagamy od uczniów formułowania i zadawania pytań oraz argumentowania
- Realizujemy projekty edukacyjne, w trakcie których młodzi ludzie z różnych kultur we współpracy mogą poznawać się lepiej i wzmacniać więzi

Zapoznajemy uczniów z obywatelską aktywnością mieszkańców i zachęcamy ich do włączania się w tego rodzaju działania

- W trakcie lekcji zapoznajemy uczniów z mapą obywatelskiej aktywności mieszkańców (inicjatywy obywatelskie, organizacje pozarządowe i ich działalność, itp.)
- Zapoznajemy uczniów z ideą samorządności, wskazujemy obszary i formy wpływania mieszkańców na działania samorządu lokalnego
- Zachęcamy uczniów do włączania się w inicjatywy lokalne, a także do samodzielnego tworzenia pomysłów na zmiany w środowisku i wpływania na dorosłych. Nagradzamy takie inicjatywy

Promujemy wolontariat jako formę aktywności obywatelskiej

- Traktujemy wolontariat jako ważne narzędzie edukacji obywatelskiej, a nie tylko jako działanie akcyjne ograniczające się do pomagania (WOŚP, itp.)
- Wskazujemy uczniom potencjalne miejsca aktywności wolontariackiej (biblioteka lokalna, schronisko dla zwierząt, działania na rzecz środowiska przyrodniczego, włączanie się w działania organizacji pozarządowych, itp.)
- Rozmawiamy z uczniami o tym, czego się nauczyli w trakcie swoich wolontariackich działań i co mogą z tym zrobić w przyszłości
- Wyjaśniamy rodzicom sens wolontariatu dla przyszłości ich dzieci

Dyrektor/ka szkoły udziela wsparcia merytorycznego i materialnego pomysłom nauczycieli, rodziców i uczniów na zwiększanie obywatelskiej aktywności społeczności szkolnej

- Dyrektor/ka szkoły udziela instytucjonalnego wsparcia dla inicjatyw nauczycieli i uczniów na rzecz środowiska lokalnego
- Nauczyciele aktywni w społeczności dzielą się swoimi doświadczeniami z uczniami, motywując ich do podejmowania aktywności społecznej
- Dyrektor/ka zaprasza do szkoły rodziców, aby opowiadali uczniom o swoich pasjach i działaniach społecznych
- Nawiązujemy instytucjonalną współpracę z organizacjami w otoczeniu społecznym szkoły na podstawie pisemnego porozumienia o wzajemnych świadczeniach partnerskich

Szkoła przyjmująca status Integrującej przeprowadza raz do roku 4-godzinne spotkanie środowiskowe w trakcie, którego omawiane są poszczególne standardy oraz poziom ich wypełniania. Grupa dyskusyjna powinna liczyć około 25 osób. W jej skład wchodzi w równych częściach uczniowie z różnych poziomów (z klas początkowych i starszych), rodzice, przedstawiciele organizacji i instytucji z otoczenia szkoły i nauczyciele.

Spotkanie odbywa się w obecności dyrektora lub jego zastępcy. Nad jego przebiegiem powinien czuwać zewnętrzny moderator, dbający o otwarty i bezpieczny jego przebieg. Uczestnicy dyskutują

w zróżnicowanych grupach, a następnie podejmują indywidualną decyzję gdzie postawić swój głos na karcie standardów.

Efektem spotkania jest wskazanie, jakie cele priorytetowe przyjmuje szkoła do pracy na rok następny oraz szczegółowe plany działań.

Podsumowanie

W trakcie projektu „Zapraszamy. Partnerzy na rzecz integracji” zostały opracowane narzędzia pomocne do wdrażania lokalnych polityk integracyjnych. Dzięki temu, że projekt jest częścią większego przedsięwzięcia, narzędzia będą testowane i ewentualnie korygowane.

Stan epidemii znacząco zaburzył proces, wyeliminował większość osobistych spotkań, zaburzył budowanie partnerskich więzi. Uniemożliwił lub znacząco utrudnił przeprowadzenie części działań. Mimo tych zaburzeń założone rezultaty zostały osiągnięte.

W okresie od września do grudnia, korzystając z platform zdalnych, zespół we współpracy z przedstawicielami samorządów, wypracował:

1. Standardy.

- Zbudowania i prowadzenia usługi „Punkt informacyjno-doradczy w formule partnerskiej” CWII uruchomiło i prowadzi usługi doradcze dla imigrantów w 4 lokalizacjach, w Gdańsku, Pruszczu Gdańskim, Tczewie i Kwidzynie.
- Standard „Standard organizacji kursów języka polskiego” Standard objął zarówno naukę języka polskiego jako obcego/drugiego dla dorosłych jak i dzieci i młodzieży.
- Standard wsparcia w sytuacji kryzysowej. Standard będzie wymagał aktualizacji po wejściu w życie nowelizacji dwóch ustaw Ustawy o pomocy społecznej i Ustawy o cudzoziemcach, które są procesie legislacyjnym.
- Standard „Integrująca szkoła” będący częścią większej całości, która zostanie opracowana do końca roku 2021. Rozpoczął się proces testowania standardu w partnerskich szkołach.

2. Testował narzędzie „Standard organizacji kursów języka polskiego” Ze względu na stan epidemii udało się przetestować jedynie organizację kursów zdalnych dla dorosłych i dzieci kursów w czasie przerwy zimowej w nauce.

3. Wyposażył w kompetencje komunikacji międzykulturowej 198 osób pracujących w usługach publicznych (w tym 60 osób z systemu edukacji).

Proces realizacji projektu dał podpowiedzi, w których usługach publicznych samorządy lokalne mają możliwość wprowadzenia zmian w ramach swoich kompetencji, w sposób zapewniający świadczenie usług wrażliwych kulturowo.

Jest to istotne, w kontekście Projektu „Polityki migracyjnej Polski” opracowanego przez Zespół do Spraw Migracji Redakcja: Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA (Czerwiec 2019), który nie napawa optymizmem co do podjęcia na poziomie polityki krajowej działań integracyjnych, wpływających na zwiększenie spójności społecznej.

Dokument wbrew badaniom procesów migracji wskazuje, że „integracja cudzoziemca, to proces zachodzący między nim a jego środowiskiem społecznym w miejscu zamieszkania i w miejscu pracy (nauki), zależny głównie od samego cudzoziemca, jego nastawienia do kraju przyjmującego i wyznawanej w nim religii”.

W dokumencie przerzuca się odpowiedzialność za proces integracji na imigrantów oraz kładzie nacisk na powiązanie prawa do pobytu z asymilacją. Cyt.: „Asymilacji dorosłych powinny służyć specjalistyczne kursy, kończące się egzaminami, organizowane przez administrację państwową, w których udział byłby obligatoryjny dla wszystkich cudzoziemców ubiegających się o prawo stałego pobytu na terytorium Polski (kurs integracyjny), a w dalszej perspektywie – dla osób ubiegających się o polskie obywatelstwo (kurs asymilacyjny).” „(...)udział cudzoziemca w programie integracji lub w programie asymilacji powinien być odpłatny.” „Programy szkolne powinny także obejmować treści służące asymilacji dzieci i młodzieży cudzoziemskiej” Autorzy opisują „specyfikę polską” nie powołując się na obiektywne wskaźniki, czy badania.

Cyt.: „Specyfika polska (...) wyklucza możliwość tworzenia programów ukierunkowanych na budowę społeczeństwa wielokulturowego. Oznacza to, że elementy asymilacyjne powinny dominować w programach integracji cudzoziemców. Warto podkreślić, że polityka wielokulturowości, zakładająca utrzymanie własnych wartości kulturowych przy nabyciu poziomu akceptacji wartości kraju goszczącego, w zakresie umożliwiającym bezkonfliktowe funkcjonowanie w tym kraju, poniosła fiasko.”

W projekcie brak odniesień do korzyści wynikających z imigracji, chociażby w kontekście demografii, a wręcz jej niezbędności jako remedium na pogłębiający się kryzys demograficzny. Tym bardziej, że obecnie wdrożone programy, które miały sprzyjać dzietności nie działają. Rok 2020 miał najniższą liczbę urodzeń od 15 lat. Dodatkowo epidemia Covid-19 przyczyniła się do największej liczby zgonów od czasu II wojny światowej. Luka demograficzna dynamicznie się zwiększa.

W działaniach rekomendowanych do podjęcia projekt wskazuje na wzmocnienie instytucji państwa, w tym Straży Granicznej oraz utworzenie centralnego urzędu imigracyjnego, „promowanie imigracji z państw bliskich kulturowo, w których nie występują konflikty etniczne i religijne”, „współpraca w ramach Unii Europejskiej w celu ograniczenia wydawania wiz Schengen”

Analiza projektu polityki migracyjnej prowadzi do refleksji, że została zbudowana w oderwaniu od jej wpływu na rozwój społeczny, gospodarczy czy oddziaływanie na demografię.

Wspólnoty lokalne samodzielnie, bez wsparcia administracji rządowej, są w stanie budować spójność społeczną, stymulować rozwój ekonomiczny i przy tak projektowanej polityce krajowej, w oderwaniu od niej winny wpływać na uruchamianie inkluzyjnych procesów społecznych.

Badania nad politykami wskazują, że dla zapewnienia spójności społecznej należy budować możliwości:

- równego dostępu do wykształcenia,
- pracy oraz awansu zawodowego,
- podejmowania i zmiany pracy,
- swobody przemieszczania, osiedlania,
- wzmocnienia działań i solidarność na rzecz przeciwdziałania marginalizacji, ubóstwu społecznemu i wykluczeniu,
- ochrony grup narażonych na dyskryminację, marginalizację i izolację poprzez tworzenie wysokiej jakości usług publicznych oraz transferowaniu środków finansowych na zaspakajanie specyficznych potrzeb tych grup.

W działania zapewniających spójność społeczną, samorządy są w stanie włączyć imigrantów w stopniu zbliżonym do mieszkańców posiadających obywatelstwo polskie.

Tworzenie lokalnych i regionalnych polityk integracyjnych jest jeszcze ważniejsze w czasie kryzysu wywołanego przez pandemię.

Rekomendacje:

1. Zapewnienie równego dostępu do wykształcenia poprzez:
 - uruchamianie kursów języka polskiego jako obcego/drugiego na różnych poziomach zaawansowania,
 - organizacji kursów doskonalących znajomość języka wśród dzieci i młodzieży w formie zajęć pozalekcyjnych i/lub pozaszkolnych,
 - dbałości o jakość nauczania języka polskiego przez finansowanie kursów metodycznych dla nauczycieli.
2. Zwiększenie mobilności zawodowej. Z jednej strony tworzenie miejsc, w których imigranci uzyskają profesjonalne doradztwo zawodowe, wsparcie w poświadczaniu uprawnień zawodowych, informację o szkołach/kursach dających wejście do otwartego rynku pracy. Z drugiej wsparcie lokalnych przedsiębiorców w uzyskiwaniu pozwoleń na korzystanie z pracy imigrantów, a co za tym idzie w rezygnacji z usług agencji zatrudnienia
3. Zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej. Podejmowane inicjatyw w celu zwiększenia aktywności deweloperów, zwiększania puli tanich mieszkań pod wynajem.
4. Zapobieganie marginalizowaniu i wykluczeniu. Tworzenia usług doradczych, tworzenia i aktualizacji informacji na temat podstaw życia w Polsce. Wzmacnianiu organizacji pozarządowych w podejmowaniu inicjatyw służących integracji.
5. Ochrona przed dyskryminacją, marginalizacją i izolacją. Przeformułowanie usług publicznych na usługi wrażliwe kulturowo.

WOJEWÓDZTWO
POMORSKIE

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ AZYLU,
MIGRACJI I INTEGRACJI

Bezpieczna Przystań